

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО УЧАСТІ ГРОМАД
ТА ЗАЛУЧЕННЯ
ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ

ДО АДВОКАЦІЇ ВАКЦИНАЦІЇ ТА
ВИКОНАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ
СТРАТЕГІЙ З РОЗВИТКУ
ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

2025

СПЕЦІАЛЬНИЙ ПРОЄКТ

"ВАКЦИНАЦІЯ: СПІЛЬНА СПРАВА"

За ініціативи ГС "Коаліція за вакцинацію" спільно з Міністерством охорони здоров'я України, Центром громадського здоров'я та обласними центрами контролю та профілактики хвороб за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Напрацювання розроблені ГС "Коаліція за вакцинацію" за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Фінансується
Європейським Союзом

Цей матеріал розроблено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключно відповідальністю Європейського регіонального бюро ВООЗ і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

3MICT

Вступ.....	4	5. Додатки.....	28
1. Визначення перешкод та причин, що їх викликають, у реалізації регіональних стратегій з імунопрофілактики	5	Правова позиція щодо дотримання вимог законодавства з питань імунопрофілактики	
2. Стратегічні напрями та завдання.....	7	- Як підготувати та провести в громаді інформаційно-просвітницьку зустріч на тему вакцинації - Методичні рекомендації для лікарів та громадських активістів по роботі з типовими запереченнями (упередженнями) населення щодо рутинної вакцинації та вакцинації від COVID-19 - Сценарії проведення занять в навчальних закладах громади (області) на тему вакцинації для різних вікових груп та перелік відеоконтенту для дітей про щеплення	
2.1 Підтримка розвитку системи громадського здоров'я.....	8		
2.2. Промоція імунопрофілактики.....	9		
2.3. Адвокація імунопрофілактики.....	11		
2.4. Робота з освітянами	12		
2.5. Робота з соціальним сектором	13		
2.6. Робота з бізнесом	13		
2.7. Робота з молодими батьками, вагітними, породіллями.....	14		
3. Роль стейкхолдерів у реалізації регіональних стратегій з імунопрофілактики	15	- Як забезпечити PR-підтримку виїзної вакцинації, зустрічі або акції з питань імунізації - Рекомендації щодо підготовки публікацій - Як анонсувати події в громаді - Як знайти та розказати історію успіху - Алгоритм написання пресрелізу	
4. Практичні кейси взаємодії на рівні громад	16		
4.1. Практичні кейси для громад, напрацьовані ГС “Коаліція за вакцинацію”, Агентми змін з вакцинації та ГО “Батьки за вакцинацію”	17		
4.2. Інструкції з детальним описом та прикладами практичних кейсів взаємодії на рівні громад.....	21		

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ:

МОЗ -	Міністерство охорони здоров'я України
ЦГЗ -	Центр громадського здоров'я МОЗ України
ОЦКПХ -	Обласні центри контролю та профілактики хвороб
ДОЗ -	Департаменти/Управління охорони здоров'я обласних військових державних адміністрацій
ГЗ -	громадське здоров'я
ЗОЗ -	заклади охорони здоров'я
ГО -	громадські об'єднання
ОМС -	органи місцевого самоврядування
ЦПМСД -	Центр первинної медико-санітарної допомоги
ЕСОЗ -	Електронна система охорони здоров'я

ВСТУП

ВАКЦИНАЦІЯ Є ПИТАННЯМ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ,

оскільки вона безпосередньо впливає на здоров'я населення, стійкість медичної системи, економічну стабільність країни та безперервність критично важливих функцій держави. Держава та громадянське суспільство об'єднують зусилля для підтримки ініціатив у напрямку громадського здоров'я та вакцинації.

"ЩЕПЛЕННЯ - ЦЕ ВАШ
ВНЕСОК У ПЕРЕМОГУ,
У СТРИМУВАННЯ
ХВИЛІ ІНФЕКЦІЙНИХ
ХВОРОБ ТА СТІЙКІСТЬ
МЕДИЧНОЇ СИСТЕМИ
ПІД ЧАС ВІЙНИ"

Віктор Ляшко,
міністр охорони
здоров'я

Спеціальний проєкт «Вакцинація: спільна справа» — це спільна ініціатива Громадської спілки «Коаліція за вакцинацію», Міністерства охорони здоров'я України, Центру громадського здоров'я та обласних центрів контролю та профілактики хвороб.

Мета проєкту: консолідувати зусилля широкого кола представників громад (від місцевої влади, освітян та медиків до підприємств усіх форм власності та громадських активістів) для досягнення високого рівня вакцинації в громадах.

Брошура «Рекомендації щодо участі громад та залучення громадського сектору до адвокації вакцинації та виконання регіональних стратегій з розвитку імунопрофілактики» є методичним компонентом цього спеціального проєкту. Документ містить аналіз ключових перешкод щодо імунізації в громадах, запропоновані дії, які можуть бути вжиті на регіональному та місцевому рівнях для забезпечення захисту населення від вакцинокеруваних інфекцій, приклади успішних кейсів щодо сприяння вакцинації на рівні громад, а також відповідні інструкції та методичні рекомендації.

Представлений документ заснований на успішному досвіді ГС «Коаліція за вакцинацію» та її організацій-учасниць, а також представників руху «Агенти змін з вакцинації» ГО «Батьки за вакцинацію», які мають багаторічний досвід проведення адвокаційних та інформаційно-просвітницьких заходів в регіонах та громадах. Ці заходи сприяли збільшенню рівня вакцинації та поверненню довіри українців до щеплень.

Успіх реалізації Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року залежить від рівня залученості громад та активності представників громадського сектору. Представлені в документі практичні напрацювання покликані сприяти цьому процесу.

Збірка «Рекомендації щодо участі громад та залучення громадського сектору до адвокації вакцинації і виконання регіональних стратегій з розвитку імунопрофілактики» розроблена ГС «Коаліція за вакцинацію» за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Закликаємо обласні центри контролю та профілактики хвороб, їх структурні підрозділи, керівництво та лідерів думок громад використовувати дані рекомендації в плануванні та проведенні заходів під егідою спеціального проєкту «Вакцинація: спільна справа», з подальшим висвітленням активностей у місцевих та регіональних засобах масової інформації.

Широке висвітлення діяльності в рамках цього проєкту заплановане на Національному порталі з імунізації vaccine.org.ua. Просимо надсилати інформацію про проведені заходи на електронну пошту: info@vaccine.org.ua, pr@vaccine.org.ua. Також ви можете звертатися за цими адресами у разі виникнення питань щодо реалізації проєкту.

Реалізація спеціального проєкту здійснюється в рамках тристороннього Меморандуму про співпрацю у напрямку розвитку імунопрофілактики між Міністерством охорони здоров'я України, Центром громадського здоров'я та ГС «Коаліція за вакцинацію», за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я.

1

ВІЗНАЧЕННЯ ПЕРЕШКОД ТА ПРИЧИН, ЩО ЇХ ВИКЛИКАЮТЬ, У РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ З ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

КОРЕНЕВІ ПРИЧИНИ, ЯКІ ВИКЛИКАЮТЬ ПЕРЕШКОДИ
У ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ З
ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ, МОЖНА УМОВНО РОЗПОДІЛИТИ НА
ЧОТИРИ СКЛАДОВИХ:

1

Центри контролю та профілактики хвороб,

як новостворені органи, зараз на шляху становлення як лідери вакцинації в громадах, і потребують підтримки громадськості. Процес впровадження сучасних світових підходів до організації імунопрофілактики ще триває.

2

Слабка позиція громадянського суспільства,

яка недостатньо адвокатує і не впроваджує проекти з громадського здоров'я, не формує активну провакцинальну позицію голів громад, слабо діє в інформаційному просторі;

3

Недостатній рівень провакцинальної культури

як в медичній сфері, так і в суспільстві в цілому, що породжує явища, які відображені в перших трьох складниках, та інші.

4

Органам місцевого самоврядування

не вистачає компетенцій та мотивації в сфері імунопрофілактики та громадського здоров'я. Тема вакцинації та її показники ще не є постійною складовою планів роботи і не виступають індикатором ефективності органів місцевого самоврядування.

1.	Брак ресурсів на впровадження рішень в сфері громадського здоров'я	Бракує проєктів про громадське здоров'я на рівні громади
2.	- Відсутність відкритих даних – показників здоров'я на рівні громади - Відсутність інструментів управління здоров'ям в громаді (ІТ, аналітика)	Бракує компетенцій ОМС в сфері імунопрофілактики та громадського здоров'я
3.	- Недостатньо активна позиція голів громад - Низька комунікація та активність в громадах	Громадські організації та ОЦКПХ не формують провакцинальну позицію голів громад та ОМС
4.	- Недостатня поінформованість стейкхолдерів - Бюрократичні моменти у взаємодії між/з державними установами - Відсутність алгоритму взаємодії і компетенції ОМС, ЗОЗ, ДОЗ, ОЦКПХ - Недостатність впливу ОЦКПХ на процеси імунізації в громадах	ОЦКПХ знаходяться на етапі формування як лідери вакцинації в громадах
5.	- Вимушена міграція населення - Нестабільність постачання вакцин - Проблема доступності до вакцин	Розподіл вакцин на регіональному рівні відбувається без урахування потреб громади згідно з планом. Наявний ускладнений доступ до вакцин населення віддалених населених пунктів
6.	- Низька інформаційна обізнаність медичних працівників, соціальних працівників та освітян - Низька ініціативність медичних працівників	Не напрацьована система формування провакцинальної культури медичних працівників. В посадових інструкціях співробітників ЗОЗ не прописана провакцинальна позиція як обов'язкова умова
7.	- Релігійні переконання - Формування даних про вакцинацію - Фейки та міфи в громаді	Залишається значним вплив антивакцинаторів на думку мешканців громади. Не сформована звичка населення громад користуватися перевіреними каналами інформації про вакцинацію
8.	- Надмірний негативний вплив лідерів думок - Антивакцинальні настрої лідерів думок у громаді	Провакцинальний інформаційний простір недостатньо сформований. Нижча публічна активність провакцинально налаштованих людей, ніж антивакцинаторів
9.	- Недостатня кількість доступної та якісної реклами вакцинації - Низький рівень знань мешканців громад про імунопрофілактику	Системно не проводяться інформаційні кампанії за вакцинацію
10.	Допуск невакцинованих дітей до навчальних закладів	Недостатньо проводиться робота з отримувачами медичних послуг щодо імунопрофілактики. Недостатнє розуміння юридичних аспектів вакцинації з боку місцевої влади та закладів освіти
11.	- Серед медичних працівників багато прихованих антивакцинаторів - Недостатній рівень обізнаності медичних працівників різних спеціальностей в імунопрофілактиці	Не всі медичні освітні заклади мають спеціалізований курс з імунопрофілактики. Медичні працівники не завжди мають сформовану культуру вакцинації та усвідомлення важливості бути прикладом для пацієнтів

2 СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ТА ЗАВДАННЯ

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ТА ЗАВДАННЯ ДО НИХ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ НЕ ТІЛЬКИ ПІДТРИМКУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ З ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ, ВОНИ **МОЖУТЬ СТАТИ ОСНОВОЮ** ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ В ГРОМАДАХ ТА В СУСПІЛЬСТВІ В ЦІЛОМУ.

Всі стейкхолдери, що забезпечують імунопрофілактику в громадах, мають працювати в комплексі, системно і послідовно. Це допоможе досягти видимого результату:

- зростання кількості та відсотків охоплення вакцинацією серед груп ризику,
- доступності вакцин для всіх соціальних верств, в тому числі й у віддалених населених пунктах,
- зменшення показників захворюваності та смертності серед населення і ризиків виникнення та розповсюдження спалахів, епідемії.

Позиція обласних центрів контролю та профілактики хвороб в цьому процесі грає ключову роль. Від позиції та мотивації ОЦКПХ залежить, наскільки успішно і вчасно буде реалізована регіональна стратегія з імунопрофілактики, а також ефектив-

ність зусиль партнерів у досягненні поставлених цілей.

Другою, не менш важливою та впливовою стороною в системі імунопрофілактики є органи місцевого самоврядування, робота з якими теж потребує немало ресурсів. Тому ОЦКПХ варто залучати організації громадянського суспільства для формування партнерства в напрямку імунопрофілактики в громадах.

Саме організації громадянського суспільства є третьою впливовою стороною, які здатні взяти на себе відповідальність і шляхом адвокації та партнерства забезпечити незворотність розвитку імунопрофілактики.

Подальшим кроком у реалізації стратегічних напрямів з підтримки регіональних стратегій з імунопрофілактики та в цілому громадського здоров'я має стати розробка плану дій не менш ніж на 2 роки з визначеними завданнями та виконавцями.

НАПРЯМОК: ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

1

Завдання напрямку:

Сприяти розвитку компетенцій ОМС про громадське здоров'я

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку**На регіональному рівні:**

- Курс з комунікації для фахівців територіальних громад
- Запропонувати типовий проєкт з розвитку імунопрофілактики в громаді
- Компетенції (рамки) та онлайн курс «Управління здоров'ям громади»
- Навчання проєктних менеджерів з ГЗ в громадах
- Запровадження уніфікованої оцінки рівня імунопрофілактики в громаді (рейтингова)

На рівні громади:

- Введення посади працівника з ГЗ в громаді
- Створення мережі фахівців з підтримки та управління здоров'ям в громаді (фахова мережа)
- Залучення грантів для програм з ГЗ

2

Завдання напрямку:

Посилити регіональні партнерства з ОМС щодо імунопрофілактики

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку**На регіональному рівні:**

- Залучати ГО до спільної роботи в громаді шляхом планування та проведення заходів з імунопрофілактики:
 - проведення просвітницьких кампаній;
 - взаємодія з ГО, які працюють з вразливими групами населення;
 - залучення громадських активістів до публічних виступів з метою промоції вакцинації;
 - спільна участь у грантових програмах на підтримку вакцинальних кампаній.
- Укласти меморандум між ГО та ОМС

3

Завдання напрямку:

Систематизувати та забезпечити реалізацію заходів з імунопрофілактики на рівні громади

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На регіональному рівні:

- Організація круглого столу з головою ОТГ, медичними працівниками та представниками регіональних відділів ОЦКПХ, ГО
- Інформаційна кампанія про здоров'я у громадах із залученням спеціалістів ОЦКПХ

На рівні громади шляхом залучення ГО через ОЦКПХ:

- Захід для ОМС «Здорова громада - прогресивна громада»
- Створити календарний план активностей на підтримку вакцинації
- Конкурс на найкращий провакцинальний медичний заклад
- Проект під умовною назвою: «Відбудовуємо здорову громаду». Вийзди, ярмарки, щеплення
- Консолідація місцевих ГО з питань імунопрофілактики

2.2

НАПРЯМОК: ПРОМОЦІЯ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

1

Завдання напрямку:

Впровадити інформаційну кампанію на рівні громади з урахуванням локального контексту

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На рівні регіону та громади:

Створення та впровадження комунікаційної стратегії підтримки імунопрофілактики на рівні області та громад, що включає:

- План та просування імунопрофілактики в соціальних мережах
- Поширення зрозумілої та якісної реклами в ЗМІ про імунопрофілактику. Залучення громадських активістів та лідерів думок до публікацій та виступів на тему імунопрофілактики
- Промоція імунопрофілактики в громадських місцях
- Оплачувана таргетна реклама

2

Завдання напрямку:

Популяризувати імунопрофілактику у спільнотах

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На рівні громади шляхом долучення ГО через ОЦКПХ:

- Програма підтримки вакцинації в групах (на курсах) майбутніх батьків та спільнотах підтримки грудного вигодовування
- Проведення етерів з лікарями-лідерами думок у соціальних мережах
- Робота з капеланами через архієреїв церкви спільноти
- Системні заходи в освітніх закладах про важливість імунопрофілактики
- Проєкт цільової/ваучерної вакцинації
- Введення в навчальних середніх закладах програми «Твоя безпека залежить від тебе», де зокрема є тема вакцинації

3

Завдання напрямку:

Підвищити компетенції та прихильність медичних працівників до імунопрофілактики

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На регіональному рівні:

- Комплексні навчальні курси для медпрацівників з імунопрофілактики (заходи БПР)
- Навчання з юридичної обізнаності медичних працівників в напрямку імунопрофілактики
- Тренінги для студентів медичних спеціальностей та медиків

На рівні громади шляхом долучення ГО через ОЦКПХ:

- Навчання з імунопрофілактики для медпрацівників різних рівнів
- Укладання меморандумів про співпрацю з медичними коледжами для освітньої роботи
- Навчання шкільних медичних сестер з імунопрофілактики

НАПРЯМОК: АДВОКАЦІЯ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

1

Завдання напрямку:

Проадвокатувати доступ до послуг з імунопрофілактики

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На рівні громади:

- Організація виїзду мобільних бригад у важкодоступні місця, зокрема в сільській місцевості. Передбачено, що мобільні команди надаватимуть послуги з вакцинації, а також діагностики та профілактики неінфекційних захворювань.

2

Завдання напрямку:

Актуалізувати проблеми імунопрофілактики на рівні громади перед органами державної влади

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На регіональному рівні:

- Стимулювати внесення змін на національному рівні щодо встановлення обов'язкової вакцинації для працівників певних сфер діяльності як умови для працевлаштування та продовження трудових відносин
- Здійснювати ротацию керівних органів ОЦКПХ не рідше ніж кожні 5 років
- Стимулювати внесення змін щодо спрощення звітності закладів охорони здоров'я з вакцинації, систематизувати накази. З цією метою підготувати аналітичну записку щодо цього, за результатами аналітики підготувати чіткі пропозиції до наказів і форм.

3

Завдання напрямку:

Сприяти зростанню спроможності ОЦКПХ у сфері імунопрофілактики

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На рівні регіону:

- Залучити молодих спеціалістів для роботи у ОЦКПХ
- Створити наглядові ради ОЦКПХ (там, де вони ще не створені) та долучити до їх роботи Агентів змін з вакцинації;

На рівні співпраці ГО та ОЦКПХ:

- Долучитися до створення матеріалів з вакцинації для спільної роботи з ОЦКПХ
- Інформувати ОЦКПХ про бар'єри та аналізувати проблеми вакцин

1

Завдання напрямку:

Залучення педагогів до формування прихильності до вакцинації серед населення громади, передусім батьківської спільноти

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На рівні регіону:

- Залучення управлінь освіти до планування заходів з промоції вакцинації в громадах (зокрема, з нагоди Європейського тижня імунізації)
- Поширення правдивої інформації про вакцинацію на офіційних ресурсах

На рівні громади:

- Поширення правдивої інформації про вакцинацію на доступних ресурсах (сайти та соціальні мережі закладів освіти, шкільні чати), наочна інформація в закладі

2

Завдання напрямку:

Залучити педагогів до формування свідомого ставлення до вакцинації у покоління, що підростає

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку

На рівні регіону:

- Заохочення та сприяння освітянам в ініціативах на тему вакцинації з боку місцевих управлінь освіти та охорони здоров'я

На рівні громади:

- Проведення в закладах освіти тематичних заходів для дітей: конкурси, відкриті уроки, демонстрація мультфільмів

2.5

НАПРЯМОК: РОБОТА З СОЦІАЛЬНИМ СЕКТОРОМ

1

Завдання напрямку:

Залучити соціальний сектор до покращення прихильності населення громади до вакцинації (багатодітні родини, малозабезпечені родини, люди похилого віку)

Дії, що сприятимуть реалізації напряму

На рівні громади:

- Проведення круглих столів з лідерами громад та представниками різних соціальних установ для організації виїзних вакцинацій в ізольованих громадах та розробки інформаційних кампаній із залученням представників ГО
- Поширення правдивої інформації про вакцинацію на онлайн ресурсах (соціальні мережі та сайт закладу освіти, батьківські чати)
- Поширення поліграфічної продукції з промоції вакцинації серед цільових аудиторій та в комунальних закладах

2.6

НАПРЯМОК: РОБОТА З БІЗНЕСОМ

1

Завдання напрямку:

Залучення підприємств для підтримки виїзних мобільних бригад через інформаційні зустрічі, партнерства та створення умов для вакцинації на робочих місцях.

Дії, що сприятимуть реалізації напряму

На рівні громади:

- Сприяння в організації інформаційних зустрічей на тему вакцинації для трудового колективу з залученням представників ГО для сприяння в організації зустрічей
- Підготовка списків співробітників, які бажають вакцинуватися
- Поширення на підприємстві інформації про візит мобільної бригади
- Надання благодійної допомоги ЦПМСД на закупівлю палива для мобільних бригад

НАПРЯМОК: РОБОТА З МОЛОДИМИ БАТЬКАМИ, ВАГІТНИМИ, ПОРОДІЛЛЯМИ

1

Завдання напрямку:

Сприяти зростанню інформованості та обізнаності з питань вакцинації дітей серед вагітних та молодих батьків

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку**На рівні громади:**

- Організація виїзних промоційних команд до віддалених або ізольованих громад та розробки інформаційних кампаній серед цільової категорії.
- Поширення достовірної інформації про вакцинацію на онлайн ресурсах.
- Поширення поліграфічної продукції з промоції вакцинації серед цільових аудиторій в комунальних закладах

Найкращі шляхи формування обізнаності в жіночих консультаціях, пологових будинках, дитячих поліклініках та лікарнях, через комунікаційну роботу сімейних лікарів, з розповсюдженням інформаційних матеріалів.

2

Завдання напрямку:

Залучити дотичні сторони до покращення прихильності населення громади до вакцинації (багатодітні родини, малозабезпечені родини, люди похилого віку)

Дії, що сприятимуть реалізації напрямку**На рівні громади:**

Залучення до участі у громадських активностях представників дошкільних закладів освіти, дитячих лікарів, представників громад та лідерів думок, особливо жінок.

Проведення в громадах круглих столів, практикумів, зустрічей формату «питання – відповідь» з цільовою аудиторією.

Заохочення та сприяння освітянам (дошкільних закладів) в ініціативах на тему вакцинації з боку місцевих управлінь освіти та охорони здоров'я

3

РОЛЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ З ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

Під час виконання стратегічних завдань за напрямками слід враховувати коло стейкхолдерів, які мають певний вплив та інтерес щодо реалізації регіональних стратегій з імунопрофілактики або здатні створювати спротив. На сьогодні визначено 6 груп зацікавлених сторін:

- Органи державної влади,
- Центри контролю та профілактики хвороб,
- Органи місцевого самоврядування,
- Професійні спільноти (медичні та освітні),
- Організації громадянського суспільства та громадські ініціативні групи,
- Міжнародні організації (ВООЗ, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ)).

“КІР – ЦЕ НЕБЕЗПЕЧНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ, ЯКЕ Є ОДНІЄЮ З ГОЛОВНИХ ПРИЧИН ДІТЯЧОЇ СМЕРТНОСТІ В СВІТІ. ЗА ДАНИМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, ЩОРОКУ 30-40 МІЛЬЙОНІВ ДІТЕЙ ХВОРІЮТЬ НА КІР, ПОНАД 800 ТИСЯЧ ПОМИРАЮТЬ ВІД ІНФЕКЦІЇ ТА ЇЇ УСКЛАДНЕНЬ. ЛІКІВ ПРОТУ КОРУ НЕМАЄ, ПРОТЕ ДВІ ДОЗИ ЩЕПЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ **СТІЙКИЙ ІМУНІТЕТ** ДО ХВОРОБИ. ТОЖ Я ЗАКЛУКАЮ БАТЬКІВ ПОДБАТИ ПРО ЗАХИСТ СВОЇХ ДІТЕЙ. ОСОБЛИВО У ЧАС ВІЙНИ”

**Ігор Кузін, головний
державний
санітарний лікар
України**

Для кожної групи стейкхолдерів розроблені цілі – раціональна мета відповідає за залученість стейкхолдера до взаємодії з громадським сектором в інтересах держави, емоційна – за переваги та цінність, які стейкхолдер може очікувати від партнерства з громадським сектором та ініціативними групами.

Групи	Раціональна мета (залученість стейкхолдера до взаємодії з громадським сектором в інтересах громади)	Емоційна мета (переваги, які дає стейкхолдеру співпраця з громадським сектором)
ОМС	- активна участь - сприйняття, розуміння, підтримка - відповідальне ставлення - ресурсна підтримка	- ідейна та ресурсна підтримка - професійна підтримка - PR
Професійні спільноти	- включеність - власний приклад - ініціативність, кооперація - популяризація в своїй спільноті	- знання, інформація - досвід - звільнення від упереджень, міфів
Організації громадянського суспільства та громадські ініціативні групи	- партнерство - оцінка ситуації, вплив - чесні відносини - отримання інформації про громаду	- підтримка з організаційного розвитку "крила" (додаткова підтримка та ресурси, розширення можливостей) - виведення на ширшу орбіту
ОЦКПХ	- виконання своїх обов'язків - лідерство у сфері - партнерство	- інструменти для покращення - підтримка - підвищення рівня охоплення вакцинації
Органи державної влади	- підтримка, сприяння, діалогу - допомога у забезпеченні участі у проєктах	- PR - результативність проєктів - допомога у донесенні проблематики до керівництва - допомога у імплементації рішень на регіональному рівні

4 ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ ВЗАЄМОДІЇ НА РІВНІ ГРОМАД

Громадський сектор має потужний потенціал для активного включення в реалізацію регіональних стратегій з імунопрофілактики. Для залучення цього потенціалу ОЦКПХ та громади мають чітко визначити свій запит до організацій громадянського суспільства та продемонструвати готовність до співпраці й формування партнерств.

4.1

ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ ДЛЯ ГРОМАД, НАПРАЦЬОВАНІ ГС "КОАЛІЦІЯ ЗА ВАКЦИНАЦІЮ", АГЕНТАМИ ЗМІН З ВАКЦИНАЦІЇ, ГО "БАТЬКИ ЗА ВАКЦИНАЦІЮ"

Нижче представлені практичні кейси для громад, напрацьовані на підставі наявного досвіду, в розрізі стратегічних завдань з реалізації регіональних стратегій з імунопрофілактики.

НАПРЯМОК: ПРОМОЦІЯ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

Завдання
стратегічного
напрямку

Впровадження інформаційної кампанії на рівні громади з урахуванням
локального контексту

Назва та зміст
запропонованого
заходу

Співпраця з освітянами, школярами та місцевими ЗМІ:
**«Телепроект із лікарями місцевого ЦПМСД
"Про здоров'я!" (серія випусків)»**

Термін проведення заходу в громаді — 3-4 місяці

Ключові
результативні
індикатори

- кількість школярів та шкіл, які долучилися до проведення конкурсу
- кількість публікацій інформації про конкурс в місцевих ЗМІ
- оцінка впливу заходів на рівень вакцинації в громаді (віддалений показник)

Завдання стратегічного напрямку	Популяризація імунопрофілактики у спільнотах	
Назва та зміст запропонованого заходу	Співпраця з освітянами, школярами та місцевими ЗМІ: «Конкурс відео про вакцинацію серед старших школярів» (Відкриті уроки та проведення відкритого конкурсу відеоробіт) Термін проведення заходу в громаді — 3-4 місяці	
Ключові результативні індикатори	• кількість школярів та шкіл, які долучилися до проведення конкурсу • кількість публікацій інформації про конкурс в місцевих ЗМІ • оцінка впливу заходів на рівень вакцинації в громаді (віддалений показник)	

Завдання стратегічного напрямку	Популяризація імунопрофілактики у спільнотах	
Назва та зміст запропонованого заходу	Співпраця з освітянами: «Уроки вакцинації» в закладах освіти» (Відкриті уроки та проведення відкритого конкурсу відеоробіт) Термін проведення заходу в громаді — 3-4 місяці	
Ключові результативні індикатори	• фактична кількість вихованців та учнів, які взяли участь у відкритих уроках • кількість закладів освіти, охоплених заходами (близько 100%) • оцінка впливу уроків на рівень вакцинації серед вихованців і учнів (віддалений показник)	

Завдання стратегічного напрямку	Підвищення компетенцій та прихильності медичних працівників до імунопрофілактики	
Назва та зміст запропонованого заходу	Співпраця з медичною спільнотою громади (для віддалених громад) «Школа вакцинальної грамоти для медичних працівників» (Відкриті уроки та проведення відкритого конкурсу відеоробіт) Термін проведення заходу в громаді — 3-4 місяці	
Ключові результативні індикатори	• кількість учасників кожного курсу та комплексу курсів в цілому • аналіз відгуків учасників щодо потенційного впливу отриманих навичок та компетенцій на практичну діяльність	

Завдання стратегічного напрямку	Популяризація імунопрофілактики у спільнотах	
Назва та зміст запропонованого заходу	Співпраця з лікарями вторинної ланки та батьківськими спільнотами «Інтерактивний курс з вакцинації для майбутніх батьків» (комплекс інформаційно-просвітницьких заходів, майстер-класів, конкурсів)	Термін реалізації в громад: 3-5 місяців з періодичним повторення
Ключові результативні індикатори	- фактична кількість учасників курсу - кількість публікацій щодо висвітлення заходу в місцевих ЗМІ та соціальних мережах - рівень охоплення профілактичними щепленнями за віком серед новонароджених дітей учасників курсу складає до 100%	

НАПРЯМОК: АДВОКАЦІЯ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

Завдання стратегічного напрямку	- Актуалізація проблеми імунопрофілактики на рівні громади перед органами державної влади, - Сприяння зростанню спроможності ОЦКПХ у сфері імунопрофілактики - Систематизація та забезпечення реалізації заходів з імунопрофілактики на рівні громади (також суміжні з напрямком: Підтримка розвитку системи громадського здоров'я)	
Назва та зміст запропонованого заходу	Співпраця зі стейкхолдерами «Адвокаційні зустрічі в громаді на підтримку впровадження регіональних стратегій з розвитку імунопрофілактики» (формат окреслення спільних дій та визначення наступних системних кроків)	Термін проведення заходу в громаді — 1 місяць , далі системно
Ключові результативні індикатори	- Кількість учасників та залучених до заходу сторін - Кількість публікацій про захід в місцевих та регіональних ЗМІ - Розробка конкретного плану заходів на підтримку імунопрофілактики в громаді із зазначенням термінів виконання, відповідальних і індикаторних показників та системний контроль за його актуалізацією та виконанням	

Завдання
стратегічного
напрямку

Адвокація доступу до послуг з імунопрофілактики

Назва та зміст
запропонованого
заходу

Співпраця з організованими колективами

«Виїзна вакцинація дорослих в організованому колективі»

(інформаційно-просвітницькі зустрічі в організованих колективах, організація виїздів мобільних бригад за сформованим запитом)

Термін проведення заходу в громаді — систематично, за домовленістю з колективами

Ключові
результативні
індикатори

- фактична кількість вакцинованих осіб
- відсоток охоплення працівників, які отримали вакцину
- відгуки щодо комфорту та зручності умов отримання щеплення

Завдання
стратегічного
напрямку

Адвокація доступу до послуг з імунопрофілактики

Назва та зміст
запропонованого
заходу

Співпраця з місцевою владою та ЦПМСД громади

«Організація роботи мобільних бригад з вакцинації»

(виїзд у сільську або віддалену місцевість, де обмежений доступ до вакцин та медичних послуг)

Термін проведення заходу в громаді — 3-5 місяців, системно за потреби

Ключові
результативні
індикатори

- фактична кількість провакцинованих осіб
- рівень залученості різних представників громади до організації та проведення заходу

НАПРЯМОК:

ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Завдання стратегічного напрямку	Систематизація та забезпечення заходів з імунопрофілактики на рівні громади	
Назва та зміст запропонованого заходу	Співпраця з центрами контролю та профілактики хвороб «Вакцинація у Містечках здоров'я» (виїзний вуличний захід з проведенням інформаційної роботи, вакцинації та наданням інших медичних послуг)	
		Термін проведення заходу в громаді – систематично, 1 раз на 1-2 місяці
Ключові результативні індикатори	- фактична кількість вакцинованих осіб - кількість осіб, які отримали інші медичні послуги в рамках роботи "містечка" (з розподілом за послугами) - залученість громади до підтримки організації та проведення цього заходу	

4.2

ІНСТРУКЦІЇ З ДЕТАЛЬНИМ ОПИСОМ ТА ПРИКЛАДАМИ ПРАКТИЧНИХ КЕЙСІВ ВЗАЄМОДІЇ НА РІВНІ ГРОМАД

НАПРЯМОК:

СПІВПРАЦЯ З ОСВІТЯНАМИ, ШКОЛЯРАМИ ТА МІСЦЕВИМИ ЗМІ

«КОНКУРС ВІДЕО ПРО ВАКЦИНАЦІЮ СЕРЕД СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ»

Залучені сторони:

Управління освіти громади, школи (ліцеї, гімназії, коледжі), представники громадської спільноти, експерт з вакцинації (лікар ЦПМСД, медична сестра навчального закладу, представник відокремленого підрозділу ОЦКПХ), місцеві ЗМІ.

Опис заходу:

Захід складається з двох етапів. На першому етапі в закладах освіти проводяться відкриті уроки з вакцинації для школярів 12-16 років. Вони включають бесіду, презентацію щодо профілактики вакцинованих інфекцій доступною для дітей мовою. Після лекції проводиться вікторина для закріплення матеріалу та оголошується про конкурс відео про роль та користь вакцинації.

На другому етапі команди класів надсилають свої відеороботи на електронну пошту ініціаторів конкурсу. Організатор розміщує відео, які надійшли, на відкритому онлайн ресурсі та оголошує початок голосування.

Інформація про конкурс та його учасників поширюється через комунікаційні канали навчальних закладів, громади та місцеві ЗМІ. Конкуренція може бути як серед класів однієї школи, так і серед навчальних закладів громади (залежно від кількості учасників).

У визначений термін переможець визначається за кількістю набраних голосів. Клас або навчальний заклад, які перемогли у конкурсі, отримують командний подарунок. Відео переможців транслюється на місцевому телебаченні.

Приклади проведення в громадах:

м.Київ:

Інші громади:

“ЗА РОКИ ПАНДЕМІЇ НАШЕ СУСПІЛЬСТВО ПОДОЛАЛО ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ БАР’ЄРИ... МИ ЗРОЗУМІЛИ, ЩО ВАКЦИНИ БЕЗПЕЧНІ Й ЕФЕКТИВНІ. МИ ПОДОЛАЛИ МІФ, ЩО РОБУТИ ЩЕПЛЕННЯ МОЖНА ЛИШЕ ЗДОРОВИМ ЛЮДЯМ. НАВПАКИ, ВАКЦИНАЦІЇ ПЕРШОЧЕРГОВО ПОТРЕБУЮТЬ ТІ, ХТО МАЄ ХРОНІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ. І СТАРШІ ЗА 60 РОКІВ, БО ВОНИ ХВОРІЮТЬ НА COVID-19 ВАЖЧЕ. ОКРЕМА ІСТОРІЯ - ВАКЦИНАЦІЯ ВАГІТНИХ, ЯКА СЬОГОДНІ НЕ СПРИЙМАЄТЬСЯ ТАК ГОСТРО, ЯК П’ЯНАДЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. СФОРМУВАЛАСЬ НОВА КУЛЬТУРА, ЗОКРЕМА Й СЕРЕД МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ”

Федір Лапій, Голова Національної технічної групи експертів з імунопрофілактики, к.м.н., провідний експерт Національного порталу з імунізації.

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

«АДВОКАЦІЙНІ ЗУСТРІЧІ В ГРОМАДІ НА ПІДТРИМКУ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ З РОЗВИТКУ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ»

Залучені сторони:

Представники місцевої влади, медична спільнота, представники управління охорони здоров'я, відокремленого структурного підрозділу ОЦКПХ, громадського сектору, освітяни, представники центрів соціальних служб, соціально відповідальний бізнес, лідери думок, представники місцевих ЗМІ.

Опис заходу:

Захід у форматі круглого столу, семінару, панельної дискусії чи громадських слухань. Учасники розглядають проблематику імунізації в громаді, вплив на різні сфери діяльності громади, виклики та успішні приклади заходів, спрямованих на збільшення рівня вакцинації. Учасники окреслюють спільні дії та заходи для сприяння розвитку імунoproфілактики в громаді.

За результатами обговорення визначаються наступні кроки. Наприклад: підготовка додаткових інформаційних кампаній з промоції вакцинації, планування спільних заходів, створення робочих груп для подальшої роботи.

Результати адвокаційного заходу поширюються у вигляді пресрелізу. Важливо інформувати громаду про заплановані події та можливості для участі в ініціативах з імунoproфілактики, а також про успіхи в реалізації стратегії імунoproфілактики.

Приклади проведення в громадах:

Фастівська громада
Київської області:

Станишівська громада
Житомирської області:

Немирівська громада,
Вінницької області:

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ З ОРГАНІЗОВАНИМИ КОЛЕКТИВАМИ

«ВУЇЗНА ВАКЦИНАЦІЯ ДОРΟΣЛУХ В ОРГАНІЗОВАНОМУ КОЛЕКТИВІ»

Залучені сторони:

Місцева влада, медики ЦПМСД громади, громадський сектор, керівник організованого колективу.

Опис заходу:

Захід проводиться в 2 етапи. На першому етапі громадська організація проводить інформаційно-просвітницьку зустріч в організованому колективі (за рекомендацією місцевої влади). На другому етапі мобільна бригада ЦМСД проводить вакцинацію представників колективу (в день зустрічі або в узгоджену дату за попередньо поданим списком).

Приклади проведення в громадах:

с.Йосипівка,
Маяківська
громада Одеської
області

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ З ЦЕНТРАМИ КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ

«ВАКЦИНАЦІЯ У МІСТЕЧКАХ ЗДОРОВ'Я»

Залучені сторони:

Місцева влада, відокремлений підрозділ ОЦКПХ, громадський сектор, ЗМІ.

Опис заходу:

Під час «Містечок здоров'я» проводяться різноманітні інформаційні та комунікаційні заходи з поширенням серед відвідувачів (щоразу охоплюється 100-300 осіб) інформаційних друкованих матеріалів щодо важливості та необхідності проведення вакцинації, здорового способу життя, проводиться скринінгове анкетування відвідувачів заходу щодо ризиків захворіти на різні хвороби, консультування з питань вакцинації та профілактики інфекцій, яким можна запобігти за допомогою вакцинопрофілактики, проводиться вакцинація дорослого населення проти небезпечних захворювань, таких як правець, дифтерія, COVID-19. Крім того, відвідувачі цих заходів отримують ряд медичних послуг (консультації сімейного лікаря, офтальмолога та ендокринолога; вимірювання артеріального тиску, рівня глюкози крові, визначення індексу маси тіла тощо). За допомогою цієї кампанії забезпечується захист багатьох громадян шляхом вакцинації, а також підвищується загальний рівень усвідомлення її важливості та необхідності.

Приклади проведення в громадах:

Київська
область:

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ З МЕДИЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ ТА МІСЦЕВИМИ ЗМІ

«ТЕЛЕПРОЄКТ ІЗ ЛІКАРЯМИ МІСЦЕВОГО ЦПМСД – “ПРО ЗДОРОВ'Я!” (СЕРІЯ ВИПУСКІВ)»

Залучені сторони:

Місцева влада, відповідальний за комунікацію в громаді, лікарі місцевого ЦПМСД, громадський сектор, місцеве телебачення.

Опис заходу:

За ініціативи громадського сектору та підтримки місцевої влади та місцевого телебачення, громада домовилась про створення серії передач про вакцинацію з лікарями ЦПМСД громади (висвітлення різних аспектів імунізації). У кожному відео лікар висвітлює хворобу, ризики для дітей та дорослих, можливі ускладнення, акцентує на важливості своєчасної вакцинації. Ці відео поширюють в соцмережах, на ресурсах громади.

Приклад проведення в громаді:

Южненська
громада Одеська
область:

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ З МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ ТА ЦПМСД ГРОМАДИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ МОБІЛЬНИХ БРИГАД З ВАКЦИНАЦІЇ»

Залучені сторони:

Місцева влада, лікарі місцевого ЦПМСД, громадський сектор

Опис заходу:

Організація виїзду мобільної бригади лікарів ЦПМСД у сільську та/або віддалену місцевість, де обмежений доступ до вакцин та медичних послуг. Забезпечення паливом і поліграфічною продукцією (зокрема, шляхом підтримки з боку благодійних внесків від громадської організації та проєктної діяльності).

Мобільна бригада складає графік виїздів, ЦПМСД розміщує інформацію про виїзди на сайті. Сама громада допомагає розміщувати інформацію про приїзд бригади (друковані оголошення в людних місцях).

Окрім щеплень, населенню надаються інші послуги (тести на ВІЛ, на вірусні гепатити, вимірювання цукру, тиску, видача доступних ліків).

Приклади проведення в громадах:

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ З МЕДИЧНОЮ СПІЛЬНОТОЮ ГРОМАДИ (ДЛЯ ВІДДАЛЕНИХ ГРОМАД)

«ШКОЛА ВАКЦИНАЛЬНОЇ ГРАМОТИ ДЛЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ»

Залучені сторони:

Заклади охорони здоров'я громади, медичні професійні спільноти, громадський сектор, фахівці з імунопрофілактики та комунікації національного та регіонального рівнів.

Опис заходу:

Організація дворівневого навчання з імунопрофілактики для медичних працівників всіх ланок, які працюють у віддаленій громаді.

Перший рівень включає серію з трьох вебінарів (заходи БПР) за наступними темами: 1) практичні аспекти вакцинації, 2) юридичні аспекти вакцинації, 3) побудова комунікації з пацієнтами щодо вакцинації.

До участі в другому рівні запрошуються медичні працівники, які успішно пройшли серію вебінарів (або з найкращими результатами – залежно від загальної кількості учасників вебінарів). Захід на цьому етапі передбачає проведення офлайн тренінгу для підготовки лікарів-спікерів (навчання лікарів, які стануть лідерами думки в громаді) та напрацювання ініціатив на підтримку вакцинації в громаді.

НАПРЯМОК: СПІВПРАЦЯ З ЛІКАРЯМИ ВТОРИННОЇ ЛАНКИ ТА БАТЬКІВСЬКИМИ СПІЛЬНОТАМИ

«ІНТЕРАКТИВНИЙ КУРС З ВАКЦИНАЦІЇ ДЛЯ МАЙБУТНІХ БАТЬКІВ»

Залучені сторони:

Жіночі консультації, пологові будинки, акушери-гінекологи, сімейні лікарі, громадський сектор

Опис заходу:

Організація серії заходів для майбутніх батьків на базі жіночих консультацій. Заходи включають інформаційні бесіди, розробку та демонстрацію тематичної анімації про роль та важливість вакцинації вагітних та новонароджених, майстер-клас зі створення календаря вакцинації для майбутнього малюка (в т.ч. рекомендованими вакцинами). Тривалість курсу – 2-3 місяці. За підсумками курсу проведено творчий конкурс «Любимо і турбуємось про свого малюка». Всі учасники отримують призи – набори для новонароджених.

5 ДОДАТКИ

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ЩОДО ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ ІМУНОПРОФІЛАКТИКИ

1. ст. 15 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 № 1645-III, регламентує:

Прийом дітей до виховних, навчальних, оздоровчих та інших дитячих закладів проводиться за наявності відповідної довідки закладу охорони здоров'я, в якому дитина перебуває під медичним наглядом. Довідка видається на підставі даних медичного огляду дитини, якщо відсутні медичні протипоказання для її перебування у цьому закладі, а також якщо їй проведено профілактичні щеплення згідно з календарем щеплень і вона не перебувала в контакті з хворими на інфекційні хвороби або бактеріоносіями.

Дітям, які не отримали профілактичних щеплень згідно з календарем щеплень, відвідування дитячих закладів не дозволяється. У разі якщо

профілактичні щеплення дітям проведено з порушенням установлених строків у зв'язку з медичними протипоказаннями, при благополучній епідемічній ситуації за рішенням консилиуму відповідних лікарів вони можуть бути прийняті до відповідного дитячого закладу та відвідувати його.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 вересня 2011 року № 595 затверджено Перелік медичних протипоказань та застережень щодо проведення щеплень. У ньому, зокрема, сказано, що вакцинації не підлягають: ті, у кого була алергічна реакція на один з компонентів вакцини; люди з гострими хворобливими станами, у тому числі і з високою темпе-

ратурою; онкохворі під час проходження хіміотерапії; люди з імунodefіцитом тощо. Всі інші мають бути вакциновані за календарем щеплень.

Відповідно до ст. 11 Закону, організація та проведення профілактичних і протиепідемічних заходів, а також організація та проведення медичних оглядів і обстежень, профілактичних щеплень, гігієнічного виховання та навчання громадян, у межах встановлених законом повноважень покладаються на органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, органи державної санітарно-епідеміологічної служби, заклади охорони здоров'я, підприємства, установи та організації незалежно від форм власності.

Таким чином, перед початком навчального року дитина має пройти профілактичний огляд. Педіатр чи сімейний лікар видасть необхідну для школи довідку № 086/о "Медична довідка (витяг з медичної картки амбулаторного хворого)" крім того, потрібно оновити Карту профілактичних щеплень (довідка форми № 063/о), якщо дитина одержала нові щеплення.

Які довідки потрібні для відвідування школи:

1. Довідка форми № 086/о "Медична довідка (витяг з медичної картки амбулаторного хворого)"

Порядок її отримання визначений в «ПОРЯДКУ проведення медичного огляду дітей та інших осіб для зарахування їх до закладу освіти, дитячого закладу оздоровлення та відпочинку», затв. Наказ МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1351.

Відповідно до цього Порядку проводяться попередні (до зарахування в заклади освіти) медичні огляди дітей та інших осіб (далі - особи), які вступають до закладів освіти всіх рівнів, дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Медичні огляди для зарахування особи до закладів дошкільної освіти та до закладів загальної середньої освіти є обов'язковими.

Під час медичного огляду лікар, який надає первинну медичну допомогу і про вибір якого пацієнтом (його законними представниками) подана відповідна декларація згідно із законодавством (далі – лікар ПМД) оглядає та проводить обстеження особи та, у разі необхідності, видає направлення на проведення

обстежень лікарями-спеціалістами, а також на проведення клінічних, лабораторних та інших досліджень.

У довідці для школи лікар, в тому числі, зазначає:

- Об'єктивні дані і стан здоров'я особи на дату обстеження
- Дані лабораторних досліджень
- Дані інших досліджень
- Профілактичні щеплення

Результати проведеного медичного огляду для зарахування дитини до закладу освіти є чинними впродовж року з дати його проходження.

2. Довідка форми № 063/о "Карта профілактичних щеплень"

Ця довідка містить інформацію про проведення вакцинації чи ревакцинації, а також здійснення туберкулінових проб. Дані з цієї довідки дозволять медичним працівникам навчальних закладів ознайомитись з наявністю чи відсутністю щеплень у конкретної дитини.

Якщо дитина була вакцинована вчасно за Календарем

профілактичних щеплень, то з 7 до 14 років їй не проводитимуть вакцинацію чи ревакцинацію. Відповідно, дані у карті профілактичних щеплень не оновлюються і довідки не потрібні.

Водночас, у школі можуть попросити принести довідку про щеплення, якщо у навчальному закладі немає таких даних ди-

тини (наприклад, ви перейшли у нову школу). Так само довідка буде потрібна, якщо вашій дитині робили щеплення – планові чи пропущені.

Профілактичний візит до вашого лікаря – чудова нагода проконсультуватись щодо профілактики хвороб у школі, фізичного навантаження та здорового харчування.

2. Закон України «Про систему громадського здоров'я» № 3269-IX від 11.02.2024 також встановлює Медико-санітарні вимоги до умов виховання та навчання.

п.5 ст.33 Зарахування дітей до закладів освіти і дитячих закладів оздоровлення та відпочинку проводиться за наявності відповідного витягу з медичної картки дитини, виданого закладом охорони здоров'я, в якому

дитина перебуває під медичним наглядом. Витяг з медичної картки дитини видається на підставі даних медичного огляду дитини.

п.6. ст.33 Порядок проведення медичного огляду дитини і форма витягу з медичної картки дити-

ни для зарахування її до закладу освіти, дитячого закладу оздоровлення та відпочинку встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

ВИСНОВОК

Отже, діти, які не отримали профілактичних щеплень не через медичні протипоказання, не мають права відвідувати дитячі колективи. А як же право на освіту? Відмова не порушує права на освіту. Законом України "Про освіту" передбачено, що ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується, незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального та майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак. Однак законодавець надає можливість обирати форму здобуття освіти, у

тому числі дистанційну чи сімейну (домашню), як зазначено у ст. 9 Закону України "Про освіту". До слова, відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче за стандарти освіти несуть батьки.

Судова практика з цього питання є досить однозначною. Найновішим є рішення Верховного Суду від 17 квітня 2019 року у справі № 682/1692/17 щодо законності допуску до дитячих установ без обов'язкових щеплень. Верховний Суд у своєму рішенні зазначив, що вимога про обов'язкову вакцинацію населення проти особливо небезпечних хвороб, враховуючи потребу громадської охорони здоров'я, а також здоров'я зацікавлених

осіб, є виправданою. Тобто в цьому питанні переважає принцип важливості суспільних інтересів над особистими.

27 червня 2019 року Житомирський окружний адміністративний суд, беручи до уваги правові висновки Верховного суду України у першому рішенні від 17.04.2019, ухвалив рішення на користь Департаменту освіти Житомирської міської ради щодо схожого випадку у школі.

22 березня 2021 року Верховний суд України знову ухвалив рішення про законність недопуску нещепленої за віком дитини в заклад освіти заради безпеки всіх інших учасників освітнього процесу.

МОЖЛИВИЙ АЛГОРИТМ ДІЇ КЕРІВНИЦТВА ШКОЛИ:

- 1 Адміністрації рекомендовано попереджати про необхідність щеплень ще на етапі попередньої комунікації з батьками, на «днях відкритих дверей» тощо.
- 2 За відсутності необхідної довідки рекомендовано давати письмове попередження про її обов'язковість та строк, в який вона повинна бути надана.
- 3 При принциповій відмові від отримання щеплень та надання довідки адміністрація може запропонувати (письмово) альтернативну форму навчання, наприклад, дистанційну чи індивідуальну. (Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат), Сімейна (домашня) форма здобуття освіти, Педагогічний патронаж тощо)
- 4 В разі відмови батьків адміністрації рекомендовано видати наказ щодо відсторонення від навчання в колективі такого учня.

ЯК ПІДГОТУВАТИ ТА ПРОВЕСТИ В ГРОМАДІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКУ ЗУСТРІЧ НА ТЕМУ ВАКЦИНАЦІЇ

(досвід ГО «Батьки за вакцинацію» та ГС «Коаліція за вакцинацію»)

Підготовка до зустрічі

1. Місце зустрічі.

Школи (в тому числі спортивні, художні тощо), дитячі садки, ЦНАПи, підприємства.

З керівником закладу необхідно обговорити зручний формат зустрічі, наявність технічного оснащення та супроводу (ноутбук, проєктор, екран), наявність безпечного приміщення, дату та час проведення заходу.

При підготовці до зустрічі з освітянами попросіть керівника зібрати педагогічний колектив, запросити медичну сестру закладу. При підготовці зустрічі з батьками рекомендовано провести зустріч у межах батьківських зборів, залучити класних керівників. При підготовці до зустрічі з іншими організованими колективами попросіть керівника зібрати персонал та представити організаторів зустрічі на початку зустрічі.

2. Вибір спікера та матеріалів для зустрічі.

Спікер – провакцинальний медик первинної ланки або представник ОЦКПХ, який є фахівцем з імунопрофілактики і вміє цікаво про неї говорити.

Спікер має володіти інформацією про наявність і доступність вакцин в громаді, адреси та графіки роботи кабінетів щеплень. Середня тривалість зустрічі – 1 година. У спікера має бути презентація з Календарем щеплень, інформацією про вакцинокеровані інфекції, їхні наслідки та профілактику. Якщо це педагогічний колектив, то спікер має звернути увагу на значну роль освітян у формуванні свідомого ставлення дітей та батьків до вакцинації. Підготуйте наочну та роздаткову поліграфію, виходячи з кількості учасників зустрічі.

3. Висвітлення події.

Зробіть фотографії, короткі відео з зустрічі. Подбайте про висвітлення події на всіх доступних вам ресурсах (сайти, сторінки, чати).

Важливо не вступати в суперечки з антивакцинаторами, триматися впевнено, доброзичливо, не дозволяти затягнути розмову в емоційні суперечки. Завдання зустрічі – надати корисну інформацію тим, хто цього хоче.

Типовий сценарій зустрічі

Вітальне слово

Розкажіть про себе, мету зустрічі та спікера. Якщо це зустріч з освітянами, то підкресліть, що освітяни можуть вплинути на рішення батьків щодо вакцинації, а також самі потребують захисту. Покажіть слайд про важливість вакцинації.

Зазначте, що ви та ваші діти вакциновані. Оголосіть правила зустрічі: взаємоповага, достовірні джерела, можливість поставити запитання після доповіді.

Основна частина

Спікер інформує про вакциновані хвороби, їх ускладнення та вакцинацію. Демонструє Календар щеплень та актуальні дані щодо інфекцій в громаді.

Наголосіть, що освітяни через постійний контакт із дітьми потребують захисту, а батькам слід вчасно вакцинувати дітей. Представте Національний портал з імунізації vaccine.org.ua як надійне джерело інформації.

Якщо це зустріч з освітянами, запропонуйте організувати аналогічну зустріч для батьків.

Запитання-відповіді

Залучайте спікера, спростовуйте міфи. Дотримуйтеся правила «Одна людина – одне запитання». Мета – інформувати, а не переконувати скептиків.

Завершення

Повідомте адреси пунктів щеплень. Підкресліть, що індивідуальні консультації щодо вакцинації надають сімейний лікар та педіатр. Подякуйте учасникам, похваліть їх за увагу до важливої теми. Нагадайте: вакцинація – це захист вас і ваших близьких.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЛІКАРІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ ПО РОБОТІ З ТИПОВИМИ ЗАПЕРЕЧЕННЯМИ (УПЕРЕДЖЕННЯМИ) НАСЕЛЕННЯ ЩОДО РУТИННОЇ ВАКЦИНАЦІЇ ТА ВАКЦИНАЦІЇ ВІД COVID-19 (ФОРМАТ ПИТАННЯ- ВІДПОВІДЬ)

(Створено лікарями-експертами ГС «Коаліція за вакцинацію» на допомогу лікарю, медичній сестрі або громадському активісту, який спілкується з людьми на тему імунопрофілактики)

Типове заперечення (міф, упередження)

Варіанти відповіді

**У воєнний час вакцинація не на часі.
Треба розв'язувати інші
нагальні проблеми**

У воєнний час медичні заклади перевантажені. Людина з вакцинованою інфекційною хворобою або її ускладненням не завжди матиме доступ до медичної допомоги.

Під час війни стаються травмування, які можуть призвести до потрапляння збудника правця в ранову поверхню. Натомість одночасне надходження великої кількості постраждалих може призвести до того, що інфікована правцем людина не зможе вчасно отримати допомогу.

Обставини воєнного часу спонукають людей мігрувати. Ризик інфекційних хвороб в середовищі компактного розміщення ВПО підвищений.

**Якість вакцин під сумнівом через
постійні відключення світла**

На більшості вакцин є термоіндикатори, завдяки яким людина може пересвідчитись у якості вакцини. Крім того, є алгоритм дотримання вимог "холодового ланцюга". Амбулаторії забезпечені генераторами, або в крайньому випадку мають сумки-холодильники, які дозволяють зберігати вакцини до 7 діб. Такого тривалого відключення світла немає. Якщо це станеться, то усі вакцини будуть звозитися у центральну амбулаторію, де є генератор.

**COVID-19 вже не такий страшний
(мутував вірус або у багатьох
виробився імунітет), то навіщо
знову вакцинація проти нього?**

Грип та COVID-19 віднесені до сезонних захворювань. Проти грипу ми маємо вакцинуватись щороку. Ревакцинації від коронавірусної інфекції потребують люди з груп ризику: вагітні; люди, старші 60 років; дорослі та діти, які мають ослаблений імунітет чи супутні або важкі хронічні захворювання; представники професійної групи ризику — лікарі, вчителі, військові та ін.

Наша імунна система має клітини пам'яті, їй щороку треба нагадувати що є такі хвороби.

Типове заперечення (міф, упередження)

Варіанти відповіді

Під час евакуації втрачено медичні записи, в тому числі карту щеплень, зв'язку з сімейним лікарем немає. Не йдемо вакцинуватися, тому що змусять робити вакцинацію спочатку.

Я, як ваш новий лікар, не знаю інформації про ваші попередні щеплення (якщо вони зроблені до 2019 року і не були внесені в ЕСОЗ). Зайвого щеплення не може бути – може бути недостатньо щеплень. Якщо втрачено записи, то за законодавством потрібно робити всі щеплення. Можемо почати з того, що потрібно для нинішнього віку дитини.

Нагадуємо, що ніхто не застрахований від нещасних випадків, особливо під час війни.

Тоді може знадобитися екстрена вакцинація, і невідомо, чи буде до неї доступ. Тому краще попередити.

Лікар може запропонувати зробити аналіз на антитіла до тих хвороб, стосовно яких це можливо, і тоді ухвалити рішення про вакцинацію.

Вакцинація негативно діє на імунітет

Навколо людини оточує набагато більше вірусів та бактерій, ніж міститься в вакцині. В самій же вакцині збудник ослаблений.

У вас чи вашої дитини є тренер з будь-якого виду спорту? Тренер допомагає стати сильним і витривалим. Так само вакцина є тренером для вашого організму перед вірусами та бактеріями.

Наш лікар не дає гарантію, що після щеплення з дитиною все буде добре.

Ніхто не дасть гарантію, що ваша дитина щойно не спілкувалася з хворою дитиною. Хто тоді буде винний, якщо ваша дитина також заразиться і захворіє?

Немає нічого такого, що можна гарантувати на 100%. Але точно відомо, що ризик захворіти та вмерти від інфекційної хвороби набагато більший, ніж ризик від вакцини.

Запитайте у людини, яких реакцій на вакцину вона боїться, і дайте поради, як діяти у разі їх появи. Поясніть, що ці реакції швидко минають, а захист від хвороби залишається тривалий час або навіть на все життя.

Наша дитина часто хворіє. Немає коли робити щеплення, і боїмося ще більше нашкодити.

Саме тому вам потрібно робити в першу чергу щеплення. Якщо ви переживаєте, можна чи не можна робити вакцинацію одразу після захворювання, як лікар хоче вас заспокоїти – вакцинуватися можна одразу після одужання, і не потрібно чекати 2-3 тижні, а також не потрібно робити додаткових аналізів!

Ми самі вирішуємо, які щеплення потрібні нашій дитині. Деякі з них вважаємо зайвими.

В календарі планової вакцинації внесені щеплення саме від тих захворювань, які можуть принести найбільше біди у вашу оселю! Вам варто довіритись лікарям та мені з приводу того, чому саме ці вакцини обов'язково потрібно зробити.

Ще є рекомендовані щеплення, тут ви можете вирішувати, робити чи ні, але якщо ви мені довіряєте, то заради здоров'я ваших дітей я рекомендую їх також зробити!

Людина похилого віку, з купою хронічних захворювань. Невідомо, як ковідна вакцина на неї подіє.

Як подіє вакцина на таку людину, якраз відомо, а от як подіє саме захворювання – ні! На вакцинацію і на захворювання працюють різні ланки імунітету. Якщо вам цікаво це, можемо розповісти.

Наші знайомі вакцинувалися проти COVID-19, а потім все одно вся родина перехворіла.

Вакцинація проти COVID-19 не запобігає виникненню захворювання, вакцинація попереджає виникнення важкого перебігу захворювання та смерть. Отримавши щеплення, ви також можете колись захворіти, але це буде легкий перебіг та збереже ваше життя!

Типове заперечення (міф, упередження)

Варіанти відповіді

У дитини була побічна реакція на одну з вакцин. Тепер інших боїмося.	Яка саме побічна реакція була у дитини? Якщо це підвищення температури, болючість в місці ін'єкції та почервоніння, то це є нормою, і боятись цього не варто!
Чи вакцинувати дитину та коли це робити — це особисте рішення кожної мами.	Особисте рішення кожної мами — це робити додаткові щеплення дитині і таким чином зберегти їй здоров'я та життя. А планові щеплення (ті, що є в Національному Календарі щеплень) — це ваш обов'язок, тому що згідно з законом України саме батьки несуть відповідальність за здоров'я дитини!
А наш лікар не рекомендує робити щеплення до певного віку дитини (в стандарті звучить — до року).	Моя вам порада — тікайте від такого лікаря! Тому що лікар, котрий піклується про здоров'я свого пацієнта, поважає його, апriori не може рекомендувати таку нісенітницю. Є доказова медицина, є Національний календар щеплень — це документ, у якому визначено перелік захворювань, від яких проводиться вакцинація, і строки проведення щеплень. Такий документ існує в більшості країн світу. Усі лікарі мають керуватися цим документом. Саме діти раннього та молодшого віку найбільш вразливі до інфекційних хвороб, які можна попередити вакцинацією.
Все одно зараз всі сидять дома на дистанційці і не контактують, навіщо вакцинуватися.	Ви живете не на безлюдному острові, ходите до магазину, на вулицю, хтось до вас приходить. Наприклад, приносять пенсію. Хтось може принести вам додому COVID-19, або ви можете його підхопити, перебуваючи серед людей. Тому потрібно вакцинуватися. Дистанційка рано чи пізно завершиться, і тоді за місяць навчання/роботи офлайн можна підхопити багато інфекційних хвороб одночасно. Зараз війна, і ніхто не може бути впевненим, що не травмується, навіть вдома. Не знаєте, чи буде можливість екстрено вакцинуватися. Тому треба вакцинуватися завчасно. Ви важливі для своїх дітей, для своїх онуків. І якщо ви захворієте, то ваші родичі будуть збирати гроші на ваше лікування. Якщо вам знадобиться ШВЛ, то під час війни немає гарантії, що ви її зможете отримати вчасно. Тому подумайте про своїх рідних і вакцинуються.
Людина літнього віку: "У мене високий тиск, густа кров. Боюсь важких реакцій після вакцинації проти COVID-19, задихи. Ось зроблю аналізи, а тоді буду думати".	Через ваш вік і стан здоров'я ви знаходитесь у групі ризику. COVID-19 вражає судини і легені. Нестача кисню викликає задишку навіть при легкій формі перебігу хвороби. Вам обов'язково потрібен додатковий захист — вакцинація.
Людина літнього віку: "Мені все одно скоро померати".	Є різниця — помирати вдома, в оточенні рідних, без болю. Чи помирати в реанімації лікарні, задихаючись через уражені ковідом легені, і не маючи можливості востаннє побачити своїх рідних. Ви важливі для своїх дітей, для своїх онуків. І якщо ви захворієте, то ваші родичі будуть збирати гроші на ваше лікування. Якщо вам знадобиться ШВЛ, то під час війни немає гарантії, що ви її зможете отримати вчасно. Подумайте про свою родину, будьте довше поруч з ними — вакцинуються.
Я вже перехворів на COVID-19, тому мені не потрібно щеплення — вже є природний імунітет.	Імунітет після хвороби нестійкий, на відміну від того імунітету, який ви отримаєте після вакцинації. Існує висока ймовірність захворіти повторно.

СЦЕНАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ГРОМАДИ (ОБЛАСТІ) НА ТЕМУ ВАКЦИНАЦІЇ ДЛЯ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП ТА ПЕРЕЛІК ВІДЕОКОНТЕНТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ПРО ЩЕПЛЕННЯ

«КАЗКА ПРО ВАКЦИНАЦІЮ».

СЦЕНАРІЙ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ВИХОВАНЦІВ СТАРШИХ ГРУП ДІТЯЧИХ
САДОЧКІВ ТА УЧНІВ 1-4 КЛАСУ НА ТЕМУ ВАКЦИНАЦІЇ

Тема:

Вакцинація – захист від
інфекційних хвороб

Мета:

Надати дітям інформацію щодо імунопрофілактики як захисту
від вакцинованих інфекційних хвороб. Сформувати
позитивне ставлення до щеплень. Спонукаати дітей до розмови з
батьками про важливість вакцинації.

Вихователь: Діти, ви любите казки?

Діти: Так, дуже любимо.

Вихователь: Сьогодні ми з вами прочитаємо казку про вакцинацію (про щеплення). Уважно послухайте, як
вакцини (щеплення) захищають дітей і дорослих від хвороб.

**Вихователь читає
казку або демонструє
відеоказку «Як стати
супергероєм»**

**За відсутності відеосупроводу
вихователь показує дітям
кольорові ілюстрації до казки
посилання на онлайн-версію казки:**

Вихователь: Діти, кого з героїв цієї казки ви запам'ятали?

Діти: Родина бичків, лікарка, принцеса Вакцина...

Вихователь: Що допомогло дітям та дорослим отримати суперсилу та перемогти вірус?

Діти: Вакцина, щеплення.

Вихователь: Так, саме щеплення, які роблять вам, захищають вас від певних інфекційних хвороб. Наприклад, це кашлюк – хвороба, яка призводить до порушення дихання та навіть може призвести до його зупинки. Кір – хвороба, через яку людина покривається червоною висипкою, у неї підіймається температура. Але найстрашніше, що кір може вразити головний мозок. Ще одна хвороба – поліомієліт, через яку дітки можуть перестати ходити, та інші хвороби.

Вихователь: А зараз намалюйте, будь ласка, героїв казки, які вам найбільше сподобалися. А вдома запитайте у своїх батьків, чи всі потрібні вам щеплення ви маєте? Дякую, що уважно слухали казку, і за це подарую кожному з вас розмальовку, яку ви вдома зможете розмалювати.

Перелік відеоконтенту для дітей про щеплення

Відеоказка "Як стати супергероєм":

Аудіоказка "Чарівна парасолька":

Мультфільм про щеплення:

Мультфільм про щеплення "Маленький Бу: візит до лікаря":

Маленьке містечко "Час робити щеплення":

Анімація про щеплення від "Марійчин Першоцвіт":

Відеоролик "Щеплення – суперсила від хвороб" про важливість планової вакцинації дітей:

НУШ про щеплення:

Вакцинуйся разом з котиком (мультфільм виробництва Національного порталу з імунізації):

СЦЕНАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ НА ТЕМУ ВАКЦИНАЦІЇ

Тема:

«Вакцинація»

Мета:

Надання учням інформації щодо виникнення та значення вакцинації у подоланні інфекційних хвороб. Опанування учнями компетенціями, необхідними для збереження здоров'я. Формування відповідального ставлення дітей до свого здоров'я шляхом імунопрофілактики.

Вчитель: Які інфекційні захворювання ви знаєте?

Діти: Кір, краснуха, паротит, вітрянка...

Вчитель: Сьогодні ми поговоримо з вами про те, як вберегтися від інфекційних захворювань. Ще у другому класі на уроці «Основи здоров'я» ви знайомилися із засобами, які допомагають вберегтися від інфекційних захворювань. Згадайте, які це засоби?

Діти: загартовуватися, займатися спортом, виконувати правила особистої гігієни, дотримуватися чистоти вдома і в школі, правильно харчуватися, вживати їжу, багату на вітаміни. Усі овочі й фрукти перед вживанням слід ретельно мити. Також потрібно вчасно робити щеплення.

Вчитель: Правильно. Сьогодні поговоримо про щеплення, тому що саме воно є найбільш ефективним та надійним захистом від інфекційних хвороб. Отже, понад 2000 тисяч років тому Гіппократ описав майже 1 тис. хвороб, на які страждає людина. Багато з цих хвороб відомі як заразні, тобто передаються від хворої людини до здорової, від тварин до людини.

Які ви знаєте хвороби, що викликали епідемії?

Діти: Грип, вітрянка, чума, поліомієліт...

Вчитель: Чума могла тривати 50 років і забрати життя 100 млн людей. Чуму називали чорною смертю. Ви, мабуть, чули на уроках з історії або з книжок про чумних докторів, які одягали плащі та спеціальні маски з довжелезними дзьобами, куди вкладали трави та часник, щоб не заразитися. Але, на жаль, це не допомагало. Не менш небезпечною була натуральна віспа. Наприклад, в 18 столітті в Західній Європі від віспи загинуло 400 тис. людей. Особливою прикметою тоді вважалися віспяні рубці на обличчі. Епідемія холери теж призвела до великої кількості жертв.

Як ви думаєте, чому зараз немає таких страшних епідемій?

Діти: Винайшли ліки (антибіотики) та вакцини.

Вчитель: Інфекційні захворювання відомі давно. Причинами появи цих хвороб стали мікроорганізми: бактерії і віруси. Багато десятиліть людство намагалося боротися з цими хворобами. І саме завдяки тому, що були винайдені антибіотики та вакцини, людству вдалося приборкати хвороби.

Першу вакцину винайшов англійський вчений Едвард Дженнер (1749–1823). Він зауважив, що жінки, які доїли хворих на віспу корів, що на вимені мали віспяні бульбашки, набагато рідше хворіли на натуральну віспу. Дженнер взяв рідину з віспяних бульбашок жінки, що хворіла на коров'ячу віспу, і переніс її на подряпану шкіру хлопчика. Через деякий час він заразив цього хлопчика натуральною віспою, але хлопчик не захворів. До речі, з латинської слово «вакцина» перекладається як «коров'яча» (від латинського слова *vacca* - корова).

На жаль, Е. Дженнер ніколи не намагався пояснити, чому вакцина викликає імунітет. Річ у тому, що вірус коров'ячої віспи, безпечний для людини, викликав в організмі пацієнта появу антитіл, що нейтралізують вірус чорної віспи.

Продовжив справу Е. Дженнера французький мікробіолог Луї Пастер (1822–1895). Він перший зрозумів, що збудниками інфекційних хвороб є мікроби. В результаті дослідів була отримана вакцина.

Луї Пастер вперше запропонував ідею, що необхідно послабити дію мікроорганізмів, щоб вони могли викликати захворювання лише в легкій формі: він звернув увагу на те, що після перенесення захворювання людина, як правило, вже не хворіє на цю хворобу.

Крім вакцин були винайдені ще й сироватки. День 6 липня 1885 року увійшов в історію науки. Саме в цей день Луї Пастер ввів антирабічну (проти сказу) сироватку хлопчику, погризеному скаженим собакою. Лікувальна сироватка – це препарат з готовими антитілами до певного захворювання.

Вчитель: Отже, коли наш організм зустрічається з вірусом чи бактерією вдруге, то він виробляє антитіла, бо вже знає, як зустріти інфекцію та знешкодити її.

Це явище називають імунна пам'ять. Кажуть – виробився імунітет. Імунітет можна набути, перехворівши на ту чи іншу хворобу, але такий шлях набуття імунітету небезпечний, адже хвороба може перебігати важко, мати ускладнення чи навіть призвести до смерті.

Тому краще виробити імунітет до хвороби шляхом введення вакцини (також за потреби в деяких випадках вводяться лікувальні сироватки).

Вакцини містять ослаблені чи "вбиті" мікроорганізми (або ж лише їхні окремі компоненти, за якими імунна система "впізнає" інфекцію). Так організм людини може "познайомитись" з інфекцією безпечним шляхом.

Луї Пастера і ще одного вченого Ілля Мечникова вважають основоположниками науки імунології.

Вчитель: Від яких хвороб захищає вакцинація? У Календар щеплень України входить вакцинація від 10 інфекцій.

(вчитель демонструє на екрані чинний Календар щеплень

та коротко розповідає про кожну хворобу)

Гепатит Б

Захворювання викликає вірус, який вражає печінку. Тривале перебування вірусу в клітинах печінки може спровокувати розвиток цирозу і раку печінки. Людина може померти. Зараження відбувається при контакті з кров'ю чи іншими рідинами інфікованої людини. Вірусом можна заразитися при контакті з інфікованими медичними інструментами, у побуті (зубна щітка, залізний гребінець, ножиці, якими користувалася інфікована людина). Відомі випадки зараження дітей вірусом гепатиту В у пісочниці після уколу шприцом, який раніше використовували для наркотиків.

Вакцинація є найефективнішим способом запобігти цьому захворюванню. В результаті повного курсу вакцинації виробляється імунітет на все життя.

Туберкульоз

Захворювання викликає бактерія. Інфекція передається від хворої людини до здорової при чханні та кашлі.

Наукові дослідження продемонстрували що діти, яким не робили щеплень, хворіють на туберкульоз у 15 разів частіше, ніж ті, хто своєчасно отримав щеплення. Захист після вакцинації діє впродовж 7-10 років.

Дифтерія

Захворювання викликає бактерія, яка здатна виробляти потужний токсин. В основному, дифтерія проявляється у вигляді «ангіни», під час якої у горлі утворюються плівки, що іноді

ускладнюють дихання. Токсин, який виробляє дифтерійна бактерія, потрапляє до крові й вражає різні органи, найчастіше — серце (викликаючи міокардит), нервову систему, нирки. Передається від хворої людини або носія збудника. В останньому випадку, носій не має симптомів, але від нього можливо заразитися.

Вакцинація проти дифтерії є дуже ефективною, вона запобігає розвитку захворювання та ускладнень. Для підтримки імунітету проти дифтерії необхідне повторне введення вакцини за схемою згідно з календарем щеплень (дорослі ревакцинуються раз на 10 років).

Кашлюк

Інфекцію викликає бактерія. Захворювання характеризується ураженням дихальних шляхів і супроводжується нападами спазматичного кашлю, який порушує дихання — аж до його зупинки.

Передається повітряно-крапельним шляхом від хворого. Часто повторно хворіють діти старшого віку та дорослі без типових ознак кашлюка, у яких хвороба перебігає легко. Але такі особливості призводять до того, що саме діти старшого віку та дорослі є тими, від кого заражаються малюки. Таким чином важливо пам'ятати, що кашлюком хворіють у будь-якому віці, але у дітей першого року життя це захворювання перебігає вкрай важко, викликає такі ускладнення як ураження легень (пневмонія) та ушкодження головного мозку, яке може призвести до смерті.

Вакцинація запобігає тяжким проявам захворювання й захищає від ускладнень хвороби. Сформований в результаті повного курсу вакцинації імунітет проти кашлюку зберігається впродовж 5-7 років на той період життя дитини, в якому хвороба перебігає найтяжче.

Правець

Захворювання викликає бактерія, яка виробляє потужний токсин, що вражає нервову систему. Хвороба проявляється сильними судомами, що іноді можуть призвести до переломів кісток. Хвора людина відчуває сильні болі. Від 5 до 10% хворих помирають. При тяжких формах правця смертність сягає понад 50%.

Передається при потраплянні забрудненого ґрунту до рани, через заражені предмети (наприклад, цвях у землі, або при укусах).

Вакцинація проти правця є дуже ефективною і запобігає розвитку захворювання. Для підтримки імунітету проти правця необхідне повторне введення вакцини за схемою згідно з календарем щеплень (дорослі ревакцинуються раз на 10 років).

Поліомієліт

Захворювання викликає вірус, який передається через брудні руки, забруднені харчові продукти й воду. Вірус поліомієліту вражає нервові клітини, що відповідають за рухи, і викликає параліч.

Паралітична форма поліомієліту невиліковна. Вакцинація є єдиним ефективним засобом запобігти цьому захворюванню.

Хіб-інфекція (гемофільна інфекція)

Інфекцію викликає бактерія Hib (Haemophilus influenzae типу b), яка передається повітряно-крапельним шляхом від старших дітей до малюків. У дітей до 5 років Хіб є збудником пневмонії, гнійного менінгіту, запалення надгортанника (епіглотит) що призводить до задихи, запалення середнього вуха (отит), гнійного запалення суглобів (артрит), запалення кістки (остеомиєліт), «зараження» крові (сепсис).

Вакцинація запобігає розвиткові цих захворювань.

Кір

Захворювання викликає вірус. Кір надзвичайно заразний, передається повітряно-крапельним шляхом від хворого ще до початку типових проявів — висипки.

Симптомами кору є висока температура, нежить, кашель, висип, іноді блювання і пронос. Ускладненнями кору можуть бути пневмонія й енцефаліт (ураження головного мозку). Кір може призвести до смерті. Дві дози вакцини забезпечують довічний захист від захворювання.

Краснуха

Захворювання викликає вірус, який передається повітряно-крапельним шляхом. У більшості дітей хвороба перебігає легко, навіть без суттєвих симптомів.

Коли ж хвороба перебігає з симптомами, то краснуха проявляється висипом та незначним підвищенням температури. У деяких випадках – запаленням суглобів (артрит). Краснуха небезпечна для жінок під час вагітності, адже може призвести до втрати дитини або до розвитку вроджених вад серця та ураження інших органів у малюка.

Дві дози вакцини забезпечують довічний захист від захворювання.

Епідемічний паротит (свинка)

Це захворювання викликає вірус. Воно характеризується ураженням слинних залоз, підшлункової залози, статевих залоз. Вірус може вражати нервову систему (викликати менінгіт, енцефаліт), втрату слуху. У чоловіків здатен викликати безпліддя.

Інфекція передається повітряно-крапельним шляхом від хворого, котрий може й не мати типових проявів «свинки».

Вчитель: (ще раз показує на Календар щеплень). Діти, у мене та й у кожного з вас є свій документ, де видно, які щеплення нам зробили. Цей документ називається карта щеплень. Обговоріть зі своїми батьками, чи всі потрібні щеплення ви маєте.

Вакцинація – єдиний спосіб попередити вакциночужорідні інфекційні хвороби. Вакцинуйтесь та будьте здорові.

Будьте здорові! Дякую за увагу.

ВІКТОРИНА ТА ЗАГАДКИ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ (НА ВИБІР, ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ УЧНІВ)

В якій країні винайшли перші вакцини?

- Франція
- **Великобританія**
- Німеччина

Як звали вченого, який винайшов вакцину від натуральної віспи?

- **Едвард Дженер**
- Ілля Мечніков
- Гаррі Поттер

Як з латинської перекладається слово "вакцина"

- Ліки
- **Коров'яча**
- Захист

Що таке вакцина?

- Ліки від хвороби
- Вітаміни
- **Ослаблений або вбитий мікроорганізм чи його частинка, яка не може заразити людину**

Що таке сироватка?

- Рідина на основі молока
- Мікстура
- **Вже готові антитіла**

Як звали вченого, який винайшов сироватку проти сказу?

- Ілля Мечніков
- **Луї Пастер**
- Дмитро Менделєєв

Скільки доз вакцини потрібно, щоб сформувався імунітет до поліомієліту?

- Одна
- Три
- **Шість**

Лектор: А тепер допоможіть мені відгадати невеликі загадки:

Щоб здоров'я добре мати
Слід про нього добре... (дбати)
Ранком швидко прокидатись
І зарядкою... (займатись)
У дворі щодня гуляти,
Повноцінно їсти й... (спати)

Добре мити всі продукти,
Досхочу вживати... (фрукти)
Щоб здорова була нація
Не забудь про (вакцинацію).
Будете це все робити –
Перестанете... (хворіти)

Демонстрація мультфільму та відео (на вибір) з переліку відеоконтенту для дітей про щеплення

ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ **PR-ПІДТРИМКУ** ВУЇЗНОЇ ВАКЦИНАЦІЇ, ЗУСТРІЧІ АБО АКЦІЇ З ПИТАНЬ ІМУНІЗАЦІЇ

PR-підтримка роботи мобільних бригад з вакцинації у громаді, а також різноманітних заходів (інформаційно-просвітницьких зустрічей, акцій, лекцій, вебінарів тощо), є невід'ємною складовою розбудови стійкої системи громадського здоров'я, збільшення прихильності людей до вакцинації, профілактики хвороб та в цілому до здорового способу життя. Тільки шляхом широкого інформування населення із використанням різних каналів комунікації можна досягти найкращого ефекту і охопити якнайбільше мешканців громади.

ЩО ВКЛЮЧАЄ В СЕБЕ РР-ПІДТРИМКА НА РІВНІ ГРОМАДИ?

РЕЛІЗИ (пресрелізи та пресанонси, якими повідомляють про подію, що відбудеться, та запрошують до участі; пострелізи, якими повідомляють про подію, що відбулася). Випускати реліз доцільно:

- під час старту якоїсь серійної активності (запуску мобільних бригад з вакцинації або старту активностей до Тижня імунізації),
- перед масштабною подією, про яку важливо знати громадськості (область отримала велику партію рекомендованих вакцин, які будуть надані для безоплатної вакцинації),
- за результатами активності або серії активностей, які мали важливе значення або справили позитивний ефект (за результатами роботи мобільних бригад протягом 3 місяців вакциновано 3 тисячі людей; усі педагоги громади пройшли навчання з основ імунопрофілактики).

Релізи важливо розміщувати на сайті ОЦКПХ та розсилати із

супровідним листом (проханням про сприяння в поширенні інформації) на ЗМІ регіону / громади.

ЗАПРОШЕННЯ ЗМІ

Важливо скласти перелік ЗМІ регіону (громад) і постійно актуалізувати для себе інформацію щодо рівня зацікавленості редакцій вашими подіями, якістю їх висвітлення, готовності до глибокої співпраці тощо. Краще закріплювати розсилку релізів особистим запрошенням / уточненням, чи буде журналіст або оператор присутній на події.

У разі запрошення на подію ЗМІ слід заздалегідь визначитися зі спікерами. Вони мають бути готові відповісти на очікувані запитання щодо події, оперувати цікавими даними та фактами.

Під час особистого спілкування з журналістом / редактором, можна пропонувати теми та формати взаємодії наперед, зацікавлювати таким чином ЗМІ важливими для вас темами.

Наприклад, під час Тижня імунізації можна запропонувати «на майбутнє» підготувати спільний сюжет або статтю до Дня захисту дітей в контексті саме здоров'я, дати контакти ймовірних спікерів, пообіцяти допомогу в проведенні зйомки, наприклад, вакцинальної сесії в пологовому будинку тощо.

ПУБЛІКАЦІЇ (текст + фото, текст + картинка) на офіційних ресурсах громади (сайт / сторінка / група ОТГ, старостату), на ресурсах ЦПМСД (якщо йдеться про графік виїзду бригад), у місцевих виданнях, групах у Facebook чи Instagram.

Якщо це анонс, то щонайменше за 2-3 дні до події (краще анонсувати два рази, наприклад у кінці місяця робити публікацію з графіком на місяць, а потім робити анонс кожної події за 2-3 дні до неї).

Якщо це публікація за результатами події, то в той же день або на наступний – з фотографіями або / та відео і повідомленням про наступний виїзд чи акцію.

ПОРАДИ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ПРОМОЦІЇ ВАКЦИНАЦІЇ В ГРОМАДІ

Сформуйте пул експертів,

який закриватиме всі питання імунізації – від побічних ефектів вакцин до статистики імунізації в регіоні. Це мають бути спеціалісти, що володіють фаховими знаннями, добре тримаються на

публіці, гарно висловлюють свої думки. Дуже важливо не відмовляти ЗМІ в коментарях, інтерв'ю чи участі в сюжеті / програмі, а навпаки – наголошувати на тому, щоб із питань імунізації журналісти зверталися тільки до вас як до профільної інституції. У разі якщо ваш фахівець з якоїсь причини не може, наприклад, взяти участь у

прямому ефірі чи дати коментар на камеру, запропонуйте журналістові інший формат. Наприклад, переадресуйте його до фахівця з обласної лікарні або ЦПМСД, якому ви довіряєте і в якому ви впевнені. Або запропонуйте цього разу підготувати текстовий варіант відповіді і надати допомогу в підготовці статті, а не відео.

Запрошуйте на свої заходи різних представників місцевої влади,

включно з управліннями освіти, соціального захисту, молоді та спорту тощо. Це допоможе збільшити ваш авторитет, впізнаваність, довіру, а також аудиторію за рахунок освітян, соцпрацівників тощо.

Створюйте події на Фейсбуці,

додаючи в співорганізаторів

ЦПМСД, що буде долучений до проведення вакцинації, або офіційну сторінку громади, якщо це велика спільна активність, наприклад дитяче свято, публічна лекція для громадськості тощо.

Висвітлюйте історії успіху,

герої яких — звичайні люди та медики з ЦПМСД і ФАПів. На такі речі звертають увагу як ЗМІ, так і громадськість, змінюючи своє ставлення до теми на більш лояльне та зацікавлене.

Дякуйте в публікаціях

усім, хто підтримав ваш захід або допоміг із його проведенням / висвітленням. Тегайте сторінки партнерів для збільшення охоплення аудиторії, згадуйте персоналії.

Фотографуйте цікаві моменти, емоції людей, рух.

Залиште протокольні фото для звітів, а в соцмережах діліться фотографіями, які викликають емоційну реакцію та бажання поставити лайк.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ПУБЛІКАЦІЙ

Стаття на сайті

1. Не дублюйте інформацію з соцмереж на сайті — **створюйте окремий контент**, використовуючи ключові слова, які користувачі зазвичай вбивають у пошук, на кшталт «лікування меланоми», «здорова тарілка», «щеплення проти кору» тощо. Завжди подавайте більше інформації на сайті, додавайте корисні посилання в текст, нагадуйте про попередні події, давайте більше контексту, цитат, графіків тощо.
2. **Уникайте дієслів пасивного стану та юридичних назв**, особливо в заголовках. Замість «Проведено комплексну оцінку умов у функціональних приміщеннях ДНП «Інститут серця МОЗ України»» краще написати «Команда Київського ОЦКПХ провела оцінку умов в Інституті серця». Пасивні дієслова притаманні канцелярському стилю, проте ін-

формація на сайті орієнтована перш за все на широку громадськість, тож слід спростувати формулювання і робити їх більш людськими.

3. **Намагайтесь уникати великих абстрактних заголовків** на кшталт «Вакцинація співробітників метрополітену — це важливий крок у забезпеченні їхнього здоров'я та безпеки пасажирів». Натомість можна написати «Працівників Київського метрополітену вакцинуватимуть на робочому місці» (у тексті ідеться саме про виїзну вакцинацію). Заголовок має відображати суть написаного і спонукати читача відкрити статтю.
4. **Пам'ятайте: один абзац — одна думка.**
5. **Використовуйте візуальне виділення для цитат:** курсив, блокове розміщення, відбивка лінії тощо.

Публікації у Фейсбуці

Для публікацій об'ємом більше трьох речень або одного абзацу важливим для покращення сприйняття тексту є використання смайлів та форматування. Але тут слід дотримуватись балансу, щоб не перевантажувати текст. Пам'ятайте, що на пост у соцмережах читач відводить у середньому 30 секунд, тож лонгриди тут недоречні. Вважається, що оптимальна довжина публікації у Фейсбук — 40-80 слів (приблизно 1-3 короткі абзаци).

1. Робіть відбивки для кожного абзацу. Якщо у вас доволі великий текст, але маленькі абзаци, краще об'єднайте якісь із них, щоб текст візуально не перетворився на список.
2. Не замінюйте слова смайлами, навіть якщо вони зчитуються однозначно (замість «лікар», замість «лікарня» тощо). І не використовуйте зображення цифр при написанні дати або кількості чогось/когось — часто їх важко зчитати і завжди дуже незручно копі-

ювати. Також при написанні цифр замінійте нулі на слова. Не 120 000, а 120 тисяч. Не 1 500 000, а 1,5 мільйона. А коли йдеться про великі цифри, округлюйте для спрощення сприйняття: «близько 15 тисяч осіб» або «понад 15 тисяч осіб» замість «15 143 особи». Щоб точніше висловитись, використовуйте також слова «майже», «приблизно».

3. Слідкуйте за пробілами та розділовими знаками. Пробіл ставиться після знаку, а не перед ним. Тобто, **не так**: освітяни, медики, місцева влада. А **ось так**: освітяни, медики, місцева влада. Не використовуйте в публікаціях три крапки — це для літератури. Краще закінчити речення словами тощо, та інші, і таке інше, якщо в цьому дійсно є потреба. Уникайте знаків оклику. Вони доречні тільки в звертанні.
4. Якщо ваша публікація має конкретного адресата, наприклад, якщо ви анонсуєте виїзд бригади в село, запрошуєте ЗМІ чи освітян на захід, інформуєте про дитячу вакцинацію, доречним буде виокремити звертання на початку тексту: До уваги медиків, представників ЗМІ та громадськості! До уваги мешканців Самарської громади!
5. Надавайте перевагу маркованим спискам замість перелічування через кому. Однак в одній публікації намагайтесь не робити більше двох візуально різних маркованих списків. Якщо робите список учасників, то використовуйте одну схему для всіх. Тобто в одному списку не має бути ПІБ, що написані по-різному, як от: Крючко А.В, Анна Моска-

ленко, Гасківська Євгенія Петрівна. Те саме стосується посад, назв управлінь та закладів.

6. Якщо ви інформуєте про якусь послугу, наприклад, про роботу вакцинальних команд або дослідження якості води, обов'язково додавайте інформацію для зворотного зв'язку: номер телефону для довідок, посилання на форму реєстрації для запису або посилання на розділ сайту, де розміщені деталі.
7. Не використовуйте капслок, особливо у поєднанні зі знаками оклику. Це автоматично робить стиль публікації агресивним та нав'язливим, а ваш заклик сприймається як погроза. Переконуйте читача викладеними в тексті фактами та статистичними даними, а не великими літерами.
8. Найкраще завершення тексту публікації — це заклик до дії з конкретизацією, як і де цю дію можна виконати. Наприклад: Якщо ви не вакцинувалися проти дифтерії та правця протягом останніх десяти років, якнайшвидше зверніться до свого сімейного лікаря / Пройдіть мамографію безоплатно за направленням від лікаря у комунальних закладах охорони здоров'я за адресами (+ список адрес) / Залишити заявку на приїзд мобільної лабораторії можна за посиланням: «...»

Публікації в Інстаграмі

1. Готуйте дописи для Інстаграм окремо, не дублюйте тексти з Фейсбуку. Це різні платформи з різними вимогами до подачі матеріа-

лу. Викладайте в Інстаграм найцікавіше та найважливіше, щоб зацікавити та поінформувати. Не розповідайте про зустрічі, підписання меморандумів та дружні візити.

2. Починайте текст із найцікавішого, такого, що точно приверне увагу. Наприклад, з якогось факту або цифри. Намагайтесь вкlastися в 1500-2200 символів і розбивайте текст на короткі абзаци по 2-3 рядки, використовуючи пробіли між абзацами для кращої читабельності. Додавайте емодзі, якщо це доречно.
3. Використовуйте для ілюстрації тільки якісні картинки і фото (краще не групові, а індивідуальні, не статичні, а такі, що демонструють дію та динаміку).
4. Не забувайте про заклик до дії.
5. Пишіть простою, розмовною мовою, уникаючи складних термінів та довгих речень. Використовуйте активні дієслова («зробили, провели, з'ясували» замість «зроблено, проведено, з'ясовано») і звертайтеся до читача напругу.

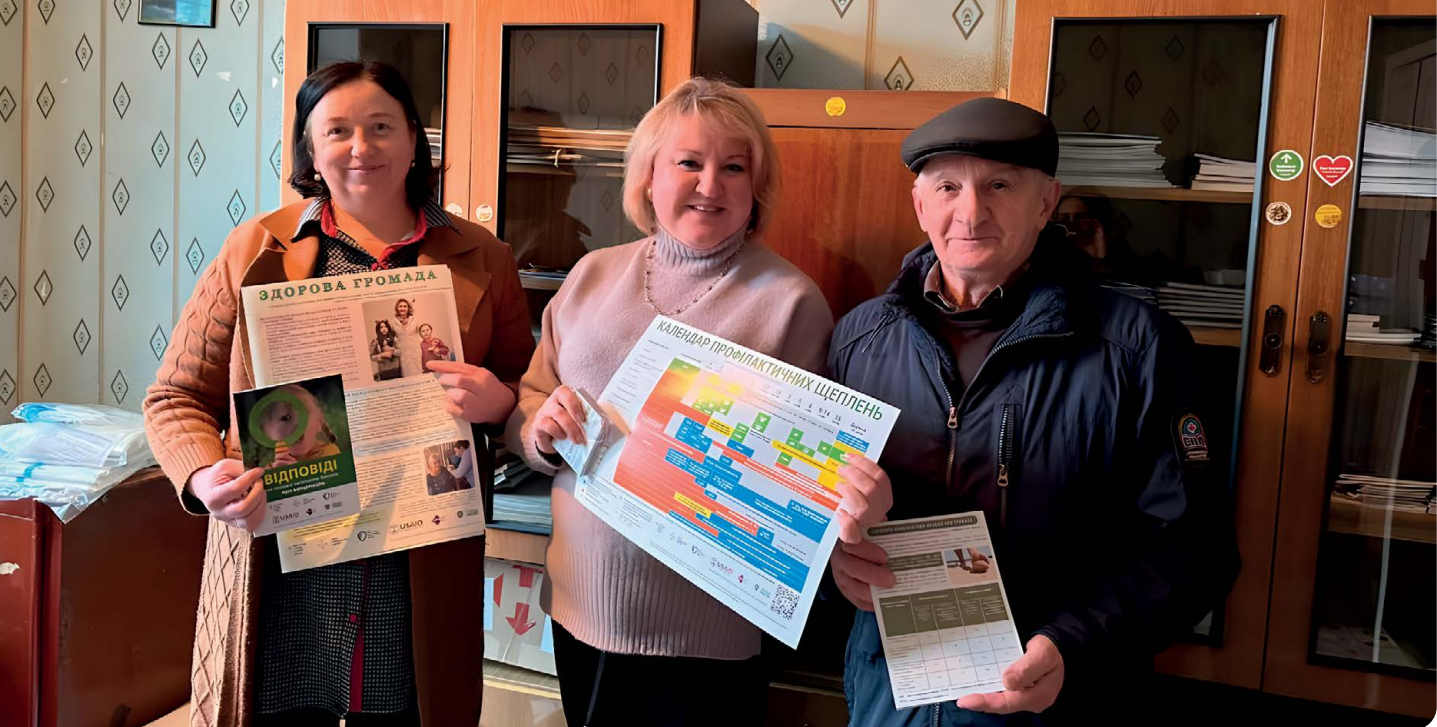
Якщо ви описуєте подію,

текст має відповідати на запитання: Що? Де? Коли? Якщо це подія, що минула, заклик до дії може бути запрошенням на наступну подію, тоді варто додати контакт для довідок чи реєстрації. Якщо наступного заходу немає, закликати слід до того, що ви описуєте в тексті: до вакцинації, обстеження, зменшення рівня цукру в раціоні тощо.

Якщо це анонс події,

надайте читачеві вичерпну ін-

формацію. Наприклад, якщо йдеться про виїзну вакцинацію, додайте перелік вакцин та вкажіть, які ще послуги надаватиме бригада.

Якщо це інформаційний текст,

скажімо, до Дня онкохворої дитини, за можливості додайте

регіональну статистику захворюваності або перерахуйте заклади в області, де проводять дослідження, про які ви говорите в тексті.

ЯК АНОНСУВАТИ ПОДІЇ В ГРОМАДІ

Анонуйте події, якщо є потреба в залученні громадськості. Наприклад, якщо йдеться про виїзд мобільної бригади, проведення публічної лекції, зустрічі з мешканцями, громадської акції тощо. Для цього використовуйте як власні медійні ресурси, так і ресурси громади, а саме:

Публікації в соцмережах

Залежно від формату події, починайте анонсувати не раніше ніж за 3-4 тижні. Розмістіть текст із основною інформацією про подію, відповівши на три ключові питання: Що? Де? Коли? І додайте заклик до дії. Н-д.:

Житомирський обласний центр контролю та профілактики хвороб інформує.

6 лютого з 10.00 до 12.00 мобільна бригада з вакцинації Овруцького ЦПМСД працюватиме в селі Левковичі, у приміщенні ФАПУ.

Медики безоплатно вакцинуватимуть дітей та дорослих відповідно до Національного календаря щеплень, проводитимуть скринінг на цукровий діабет та робитимуть швидкі тести на ВІЛ та гепатити. Доступні вакцини: БЦЖ (Болгарія), ПентаХіб (Індія), АКДП (Франція), КПК (Корея) та інші.

Нагадуємо, що дорослі кожні десять років мають отримувати щеплення проти дифтерії та правця. Якщо від останнього щеплення минуло більше десяти років або ви не впевнені, чи були вакци-

новані, приходьте 6 лютого до ФАПУ — лікар вас проконсультує.

Також зазначимо, що легка застуда не є протипоказом до вакцинації дитини. Тож не відкладайте щеплення, щоб не наражати малюка на небезпеку інфікування.

Довідки за номером: 050-222-11-44 (Олена Михайлівна, медична сестра Овруцького ЦПМСД).

Якщо проводите захід у кооперації з ЦПМСД / управлінням освіти / медичним училищем, тегніть цю інституцію і зверніть до них із проханням розмістити анонс також.

Супроводжуйте публікацію картинкою з указанням ключової інформації: назва заходу, місце

та час проведення, на кого захід розрахований.

За 2-4 дні до події, розмістіть анонс повторно і попросіть партнерів продублювати інформацію.

Публікації на офіційних сайтах

Подбайте про те, щоб відвідувачі вашого сайту завжди бачили анонси подій на першій сторінці. У якості заголовку вкажіть локацію, дату і суть події. Наприклад: 6 лютого запрошуємо мешканців села Левковичі на безоплатну вакцинацію проти правця. Супровідну картинку, якщо вона передбачена, також можна доповнити інформацією про місце та час вакцинації.

Зверніться до комунікаційника

громади із проханням розмістити анонс також на офіційному сайті селищної чи міської ради. Для цього надайте готову до публікації інформації та картинку.

Публікації в ЗМІ

Щоб залучити ЗМІ до анонсування події, підготуйте пресанонс та розішліть його на електронні адреси редакцій або особисто в меседжери редакторам та журналістам. Зазначте в супровідному листі, чи запрошуєте ви представників ЗМІ відвідати подію чи просите просто проанонсувати для інформування громадськості.

Оголошення в місцевих чатах

Ідеться про місцеві вайбер та телеграм чати, які використо-

вуються для інформування місцевого населення, поширення новин тощо. Якщо подія анонсується, то слід розміщувати повідомлення кільका разів (в залежності від активності чату). Оптимально – 3-4 рази протягом двох-трьох днів до події.

Паперові оголошення

Зверніться до адміністрації громади (комунікаційника) із проханням роздрукувати та розмістити серію підготовлених вами оголошень. Їх варто розміщувати за 3-5 днів до події у найбільш людних місцях (біля магазину, ФАПу, ринку, сільради). Такі оголошення обов'язково мають містити посилення на місцеву адміністрацію та контактний номер.

Наприклад:

ШАНОВНІ МЕШКАНЦІ СЕЛА НОВОСТАВ!

16 ЛЮТОГО (четвер) в селі працюватиме медична мобільна бригада Шумського Центру первинної медико-санітарної допомоги.

Приходьте з **9.00 до 13.00** за адресою **вул. Задвірна, 3**.

Ви зможете **БЕЗКОШТОВНО**:

- Пройти огляд у сімейного лікаря,
- Зробити електрокардіограму,
- Вакцинуватись проти COVID-19, грипу, дифтерії, правця та інших інфекцій,
- Зробити пікфлуометрію (оцінка роботи органів дихання).

Приходьте всією родиною та поділіться інформацією зі своїми бабусями та дідусями. Захистіть себе та своїх близьких від хвороб.

Адміністрація Шумської громади
Довідки за номером: **096 000 00 00**

ЯК ЗНАЙТИ ТА РОЗКАЗАТИ ІСТОРІЮ УСПІХУ

Історії успіху — це розповіді про будь-які позитивні зрушення, до яких призвела ваша діяльність, прямо чи опосередковано. Наприклад, ви організували виїзну вакцинацію, на яку завітала ціла родина — три покоління сім'ї провакцинувалися завдяки вам та ініціативі виїзних вакцинацій. Або після організованого вами навчання для медпрацівників амбулаторій та ФАПів, збільшився відсоток виявлення якоїсь недуги в громаді — це сталося завдяки отриманим знанням.

Щоб знайти таку історію, треба тримати контакт з керівниками ЦПМСД, членами виїзних вакцинальних бригад, постійно збирати фідбек за результатами проведених заходів, тренінгів, акцій тощо. Важливо постійно нагадувати вашим партнерам у громаді, що ви в пошуку таких історій, що це важливо для мотивації людей, для збільшення довіри до медиків, у першу чергу, до вакцинації і до системи охорони здоров'я в цілому.

Маючи нагоду, під час інтерв'ю або підготовки статті, згадуйте як приклади історії успіху — це додасть людяності вашим відповідям, наблизить до реальності абстрактні теми профілактики, лікування та захворюваності. А також може зацікавити журналістів та спонукати їх розказати більше про подію чи проблему.

ЯК ЗІБРАТИ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ІСТОРІЇ

Припустімо, ви дізналися про потенційну історію успіху. Що далі? Як перетворити її на текст чи відео?

Перше,

що вам потрібно, — поспілкуватися з безпосередніми учасниками, щоб з'ясувати деталі вже з перших вуст.

Спілкуючись, наприклад, із батьками, які вирішили вакцинувати своїх дітей після років відмов, спробуйте отримати більше інформації про сім'ю. Чи були вакциновані самі батьки, чи мали якийсь власний негативний досвід вакцинації, яке у них коло

спілкування, освіта, ким працюють, чи часто хворіють діти і чи переносили колись вакциновані інфекції. Усе це додає глибини вашій розповіді, робить героїв живими та об'ємними.

Обов'язково коректно вкажіть імена та прізвища всіх учасників історії та надайте їм на підпис інформаційні згоди на поширення інформації.

Друге —

це візуальна складова. Маєте зробити якісні фото учасників історії. Якщо ви записуєте відео-інтерв'ю, обов'язково використовуйте мікрофон, подбайте

про якісну картинку, стабільне положення камери / телефона.

Третє —

зворотний зв'язок. Запитайте людину, чи хоче вона побачити результат до / після публікації. Якщо хоче, домовтеся, яким чином це відбудеться. Наприклад, якщо в літньої людини немає комп'ютера чи смартфона, можна запропонувати, щоб за домовленістю публікацію її показав місцевий фельдшер або працівник старостату. В такому випадку треба домовитись також з цією третьою особою, взяти її контакти тощо.

ЩО МОЖНА СКАЗАТИ ЛЮДИНІ, ЩОБ ПЕРЕКОНАТИ ЇЇ СТАТИ НАШОЮ ІСТОРІЄЮ УСПІХУ

- Те, що ви розказали зараз — це дуже надихаюча історія, яку ми довго шукали. Дозвольте, будь ласка, написати про це на нашій сторінці у Фейсбук / на сайті. Це допоможе збільшити довіру до нас і таким чином більше людей відвідують зустрічі / вакцинуються / пройдуть діагностику.
- Інформована згода — це вимога діючого законодавства. Підписання вами згоди говорить про те, що ви надаєте дозвіл, щоб ми опублікували вашу історію та фото на наших ресурсах. Ми поважаємо вас і ваші права.
- Коли ми підготуємо публікацію, то надішлемо вам на узгодження, щоб ви були впевнені, що ваші слова передані коректно.

АЛГОРИТМ НАПИСАННЯ ПРЕСРЕЛІЗУ

Готуйте і розсилайте пресрелізи у випадку дійсно важливого заходу чи ініціативи, яка потребує привернення уваги громадськості. І надалі відслідковуйте публікації. Якщо журналісти не скидають вам посилання за попередньою домовленістю, шукайте самі за ключовими словами та хештегами. І в разі, якщо в публікаціях є принципові помилки та неточності, обов'язково звертайтеся до редакції із роз'ясненням і проханням виправити текст.

ЗАГОЛОВОК МАЄ БУТИ ЛАКОНІЧНИМ ТА ПЕРЕДАВАТИ СУТЬ ПОДІЇ

Наприклад: На Тернопільщині освітян долучатимуть до промоції вакцинації

НЕ ТАК: Вакцинація — це єдиний метод зберегти своє життя та здоров'я!

І НЕ ТАК: Відбувся круглий стіл з освітянами в рамках проєкту Міністерства охорони здоров'я

«Єднаймося заради здоров'я»

Продумуючи заголовок пресрелізу, думайте про те, чи натиснули б ви самі на такий заголовок, якби він з'явився у вашій стрічці новин. Зазвичай саме заголовок

пресрелізу стає заголовком новини або статті. Якщо це не сайт ОТГ чи департаменту охорони здоров'я, то в заголовку ніколи не буде слів «круглий стіл», «зустріч», «захід» тощо.

ЛІД (ЛІДЕР-АБЗАЦ)

Це зазвичай 1-3 речення, які майже повністю вводять читача в курс справи. Цю частину прес-релізу можна опублікувати як самостійне повідомлення, наприклад, в Телеграм, і воно не потребуватиме доповнень чи уточнень. Лід відповідає на запитання: **Що? Де? Коли? Навіщо?**

Наприклад:

29 грудня в рамках проєкту «Єднаймося заради здоров'я» відбулась онлайн-зустріч регіонального координатора проєкту з представниками Департаменту освіти і науки Тернопільської ОВА, керівниками управлінь освіти, а також директорами шкіл та дитсадочків Заліщицької та Шумської міських громад. Саме ці дві громади обрані пілотними для реалізації в регіоні проєкту з підвищення рівня охоплення населення рутинними щепленнями. На зустрічі йшлося про роль освітян у промоції вакцинації та інструменти, із допомогою яких можна інформувати батьків, дітей та педагогів про основи здоров'я та ефективний захист від інфекційних хвороб, яким є вакцинація.

ОСНОВНИЙ ТЕКСТ

Це зазвичай один або кілька абзаців, у яких докладно викладено мотивацію вказаної події, її очікувані результати. Тут можуть бути цифри, імена та посади учасників, їхні цитати тощо – це стане великим плюсом.

Наприклад:

Планова вакцинація дітей від інфекційних хвороб проходить в усьому світі. Залежно від епідемічних умов та інших факторів, національні календарі вакцинації містять різний набір щеплень. До українського календаря входять щеплення від 10 небезпечних інфекційних хвороб: гепатиту В, туберкульозу, кору, краснухи, епідемічного паротиту, дифтерії, кашлюку, правця, поліомієліту, хіб-інфекції. Це базовий захист, який надається всім громадянам безоплатно. І чим вищий відсоток охоплення вакцинацією в суспільстві, тим менші ризики спалахів інфекційних хвороб.

Два роки пандемії COVID-19 і 10 місяців повномасштабної війни в Україні негативно вплинули на темпи рутинної вакцинації, тож велика кількість нещеплених дітей наразі беззахисні перед інфекціями. Наприклад, станом на 1 жовтня 2022 року, охоплення дітей щепленнями БЦЖ склало менше 60% від запланованої когорти, щепленнями проти поліомієліту – менше 50%, а перше щеплення проти гепатиту В отримали лише 60% немовлят.

Щоб кожна дитина надолужила пропущені щеплення і надалі вакцинувалася за графіком, їхні батьки, вихователі, педагоги, а також медичні працівники мають, по-перше, бути обізнаними щодо того, де, коли, як і які щеплення можна отримати, а по-друге, повинні усвідомити важливість своєчасної вакцинації.

Тож наразі в рамках проєкту «Єднаймося заради здоров'я» в обраних громадах у восьми регіонах України відбуваються зустрічі, круглі столи та вебінари за участі експертів з різних сфер, які можуть напряму або опосередковано вплинути на темпи вакцинації та рівень поінформованості населення про імунізацію.

Так, на зустрічі з освітянами 29 грудня обговорювалися спільні кроки в рамках проєкту на наступний рік, а саме:

- зустрічі експертів з імунізації з педагогами, батьками та дітьми,
- просвітницька робота шкільних медсестер,
- Європейський тиждень імунізації (конкурси малюнків, відкриті уроки, ігри тощо),
- друк та поширення інформаційних матеріалів про імунізацію,
- пошук героїв для проєкту «Індивідуальні історії успіху» (власний позитивний досвід вакцинації).

Зазначимо, що проєкт є довгостроковим і має на меті підвищити обізнаність дітей та дорослих про власне здоров'я, збільшити прихильність людей до вакцинації та знизити ризики появи спалахів інфекційних хвороб та епідемій. Адже вакцинація – це дієвий спосіб збереження життя та здоров'я.

КОНТАКТНА ОСОБА

Це ім'я та номер телефону або пошта людини, якій можна поставити запитання щодо описаної в пресрелізі події.

Наприклад:

Катерина Грінченко,
регіональна координаторка Проєкту «Єднаймося заради здоров'я» в Тернопільській області (тел.: 099-777-66-55).

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Це може бути дисклеймер проєкту, щось з історії описаної ініціативи, пояснення вжитих термінів тощо.

ПРЕСАНОНС

Пресанонс — це довідкова інформація про захід, що відбувається. Мета пресанонсу — запросити на захід журналіста або громадськість через журналіста (тобто шляхом розміщення анонсу в ЗМІ). Пресанонс дуже стислий та інформує безпосередньо про подію, відповідаючи на запитання: Що? Де? Коли? Як довго? Навіщо?

Пресанонс має містити контакти особи, яка може надати роз'яс-

нення або зустріти та провести до місця заходу; карту або геолокацію місця проведення; посилання на бекграунд проєкту (статті про заходи, які передували цьому, сторінка проєкту тощо).

Пресанонс потрібен не завжди. Наприклад, у випадку з вебінаром для медиків або круглим столом для освітян пресанонс не потрібен — достатньо пресрелізу після заходу. Обов'язково

потрібен пресанонс, коли вам треба поінформувати громадськість про якісь послуги, наприклад, про виїзну вакцинацію в певному селі, або про громадський захід, наприклад, відкриття лекцію або тренінг. Також пресанонс потрібен для запрошення журналістів на пресконференцію.

Наприклад:

Одещина отримає препарати для лікування COVID-19

В Одеську область надійдуть як гуманітарна допомога зі США 1100 флаконів препарату для інфузій Bamlanivimab та 2200 флаконів препарату Etesevimab (виробник Eli Lilly&Company). Обидва застосовуються для лікування

COVID-19 легкої та середньої ступенів тяжкості. 6 жовтня 2021 року о 12.00 вони будуть доправлені на регіональний склад вакцин і надалі будуть розподілені між лікувальними закладами Одеси та області.

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА "КОАЛІЦІЯ ЗА ВАКЦИНАЦІЮ" – ЦЕ ШИРОКЕ ОБ'ЄДНАННЯ НЕУРЯДОВИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ФІЗИЧНИХ ОСІБ, НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ задля спільної системної роботи у розвитку імунoproфілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунoproфілактики.

Спілка була заснована у 2018 році. За ініціативи та участі фахівців ГС за останні 7 років було впроваджено близько 15 глобальних проєктів, серед яких: комунікаційні кампанії з нагоди Європейського тижня імунізації (щороку), Всесвітнього дня боротьби з поліомієлітом (щороку), низка інформаційних та адвокаційних заходів, спрямованих на профілактику COVID-19, організація та підтримка виїздів мобільних команд з метою вакцинації населення, що проживає у важкодоступних місцях, робота з промоції вакцинації в громадах у межах проєкту "Розбудова стійкої системи громадського здоров'я" тощо.

Наразі ГС "Коаліція за вакцинацію" об'єднує 78 організацій-учасників, має підтримку близько 100 Агентів змін із вакцинації у 14 областях і відкрита до подальшого розширення.

ГС «Коаліція за вакцинацію»

Національний портал з імунізації

«Вакцинація – спільна справа»